

VLIKAS NEPATVIRTINO SUSITARIMO

Diplomatai pasisakė už Vlikas
pasidalino pusiau.

Iš Europos mums praneša, kad visi keturi oficialiai veikiančių pasiuntinybių vadovai (Washingtono, Londono, Pietų Amerikos ir Vatikano) vieningai pasisakė už Reutlingeno susitarimo patvirtinimą be rezervų, kuriuos buvo norima prie jo prikurti.

Vlikas to akivaizdoje klausimą vėl svarstė. Penki Vliko nariai balsavo už patvirtinimą, kiti penki — katalikų grupių atstovai — prieš. Dėl to susitarimas, negavęs aiškios daugumos Vlike, laikomas Vliko nepriimtu.

IR ROCHESTERYJE LIETUVIŲ KALBA KAMPININKO TEISEMS

Rochester, N. Y. Rochesteryje, kaip ir kitose lietuvių kolonijose, atvykus dienas trenirinių skaičių, buvo susirūpinta lietuvių kalbos mokymu lietuviškoje parapijos mokykloje. Po ilgesnių derybų su parapijos klebonu kun. Bakšiu, pradžioje buvo leista lietuvių kalbą dėstyti tik šeštadieniais.

Pereitais metais, vadovaujant energingam tėvų komitetui, buvo išsidereta lietuvių kalbos pamokas turėti 2 kart savaitėje, tuoj po reguliarių pamokų. Žinoma, tai nebuvo klausimo išsprendimas, nes kai visi vaikai paleidžiami namo — sunku juos sulaukyti lietuvių kalbai. Bet buvo gauta pažadų kitiems metams lietuvių kalbą vesti ir reguliarių pamokų tvarkaraštį.

Prasidėjus šioms mokslo metams, vis dėlto, lietuvių kalbos dėstymas buvo paliktas sena tvarka, todėl naujas tėvų komitetas pradėjo šį klausimą jūdinti iš naujo. Buvo paruoštas memorandumas, kurį pasirašė visi tėvai, prašydami įvesti lietuvių kalbos dėstymą ir reguliarių pamokų tvarkaraštį. Kai šis memorandumas norėta įteikti gerp. klebonui — jis ne tik jo nepriėmė, bet ir nenorėjo taisyti klausimais kalbėtis.

Vykęs po to tėvų susirinkimas nepriėjo prie jokio nutarimo, o pats komitetas atsistatydino, nes, kaip vienas jo narys išsireiškė: "...nenori pyktis ir ramiai gyventi Rochesteryje".

Bet ne visi tėvai tokios ramios nuotaikos. Jiems rūpi jų vaikų lietuviška ateitis.

Vyt. G.

Dirvos talka

Iki lapkričio mėn. 21 d. Dirvos skelbiamoji talka davė 290 naujų skaitytų. Tie nauji skaitytai sudaro 956 taškus.

Atskiri talkininkai šiuo metu turi taškų:

Paplenas J., Chicago	181
Astrauskas Vl., Worcester	172
Pauža Vl., Detroit	60
Sodaitis A., Brooklyn	60
Švarcas P., Collinsville	44
Česonis A., Baltimore	32
Paršeliūnas J., Toronto	30
Smigelskis A., Cleveland	24
Diržys A., Venezuela	20
Saladžiū Pr., Rochester	20

Kiti talkininkai turi po mažiau taškų.

Talkininkai silpnai atsiliepią iš Bostono, Gary, Philadelphia, Pittsburgho ir kitų kolonijų.

Talkai beliko tik šešios savaitės. Mes tikime, kad tos šešios savaitės bus našios ir talkininkai atsiliepią iš visų kolonijų.

DIRVA

THE FIELD

Lietuvių Bendruomenės Organizacija pradeda veikti ir J. A. Valstybėse

Sekmadienį New Yorke įvyko iškilmingas tos organizacijos "krikštas"

Aštuonioliktajame Statler viešbučio augšte, pačiame New Yorko centre, pereitą sekmadienį buvo susirinkę apie 1000 lietuvių. Retai kada vienu metu būna proga matyti tokią eilę žmonių lietuviškosios visuomenės veikėjų. Ir susirinkimo tikslas buvo nepaprastas. Buvo iškilmingai paskelbta ir pasirašyta, kad ir Jungtinėse Valstybėse nuo šiol pradeda veikti visuotinė šio krašto lietuvių bendruomenės organizacija.

Ligi pat to akto paskelbimo tas reikalas čia klaidžiojo miglose. Ne visiškai tos miglos išsiskleidė ir dabar. Tačiau jau galima tikėtis, kad jų sklaidymasis dabar bus daug greitesnis ir kad nebeilgai trukus pradės aiškėti, ar sumanymas — kiek kitaip, negu ligšiol, tvarkyti bendrąjį šiame krašte gyvenančių lietuvių veikimą — pasiseks, ar pasirodys buvę teistis tie, kurie šiuo reikalu buvo pesimistai ar bent skeptikai.

Kaip prie to prieita?

Jau yra apie trejetas metų, kaip tas klausimas Amerikoje judinamas. Jau apie pusantį metų praėjo, kaip Amerikos Lietuvių Taryba įsteigė net specialią studijų komisiją bendruomenės organizavimosi reikalui. Bet dar pereito rudens pradžioje toje studijų komisija savo tyrinėjimuose nebuvo pažengusi toliau pesimistų bei skeptikų abejotumų.

Prieš maždaug 13 mėnesių įvyko bene didžiausias "ledų pralaužimas", kada Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos konferencija priėmė konkretų pasiūlymą tam klausimui spręsti. Tai buvo kompromisinis pasiūlymas. Juo buvo bandyta bendruomenės organizavimosi tikslo siekti ir vis dėlto nekurti naujų organizacijų bei nekeisti esamųjų organizacinių tradicijų. Tai buvo idėja, kad visa tai įvyktų jau esamos Amerikos Lietuvių Tarybos "pastogėje", t. y. "pastogė" būtų atitinkamai praplečiant ir priderinant ją platesniems uždaviniams.

Tokio kompromiso svarbiausias tikslas buvo — nesudaryti aplinkybių, kuriose naujoji čia esančių lietuvių visuomenės dalis pasijustų susiorganizavusi atskirai, o senoji dalis pasijustų pasilikusi senose formose irgi atskirai.

Prieš 12 mėnesių ši idėja iš esmės buvo priimta ir Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime. Tik, kadangi tos idėjos realizavimas smulkmenomis negalėjo praeiti trumpą laiką Tarybos nariams visiškai paaiškėti, reikalas vėl buvo pavestas studijų komisijai, davus trumpą terminą darbui baigti...

Čia dalykai vėl įklimpo. Parengiamieji darbai ne tik nebuvo baigti skirto laiku (iki Vasario 16 dienos), bet dar giliau apsigėlavę pesimizmo bei skepticizmo miglomis.

Bet šią vasarą Tarybos Vykdomasis Komitetas susidūrė su kitais sumanymais, kilusiais iš

Illinois tremtinių bendruomenės organizacijos ir rytinių valstybių tremtinių suvažiavimo. Iš Tarybos Vykdomojo komiteto buvo susilaikta principinio su tikimo, kad iš čia kilusi iniciatyva reikštųsi.

Skirtumas tarp šio naujo siūlymo ir buvusio toks, kad čia organizacijos pagrindas dedamas ne organizacijai, o paskirų asmenų jungimas, taigi nauja organizacija. Bet šie pradininkai pareiškė, kad jie ir bendruomeninės organizacijos darbo sritį neįtrauks nei to, ką jau daro Taryba, nei to, ką jau daro Bal-fas. Kitaip sakant, bendruomeninė organizacija apsiriboją gyvinti kultūrinę bei apskritai lietuviškosios kultūros veiklą. Yra nuomonė, kad tai faktiškai būsiąs... Kultūros Fondas. Tačiau tiksliau taisyti apibūdinti tebus galima tik tada, kai turėsime prieš akis naujosios organizacijos įstatus, kurių galutinę redakciją dar turėjo būti svarstoma jau po sekmadienio akto pasirašymo.

Tarybos palaiminimas

ALT viršūnės nusistatymas tuo klausimu lig paskutinių dienų daugumai buvo mišlė. Tarybos suvažiavime Vykdomojo komiteto vicepirmininkas adv. A. Oliš papildydama sekretoriaus P. Grigaičio pranešimą, pažymėjo, kad šis reikalas Vykdomojo komitete iš tikrųjų nebuvo ne tuo keliu, kuris jam buvo pereito suvažiavimo numatytas. Pritardamas iš esmės bendruomeninės organizacijos kūrimui, pareiškė tik pagėdavimą, kad visa tai turėtų vykti, stengiantis lietuvių visuomenę sujungti, o ne suskirstyti į dvių kartų skirtingus susibūrimus.

Netrukus Vykdomojo komiteto pirmininkas L. Šimutis pareiškė, kad Katalikų Federacija jau pritarė dabartiniam klausimo sprendimui ir nurodė, kad, jeigu Taryboje būtų kitokių nuomonių, tai Taryba iš viso negalėtų tuo klausimu pasisakyti, nes vieningas pasisakymas būtų neįmanomas.

Kitą dieną, atėjus laikui tuo klausimu galutinai pasisakyti, niekas nebuvo prieš rezoliuciją komisijos patiektą "pasiūlymą, kuriuo suplanuotasis bendruomenės organizavimas sveikinamas ir laiminamas. Tik A. Oliš bei V. Rastenis pasiūlė, kad toje rezoliucijoje neturėtų būti nepamatuoto pasigyrimo, anot kurio išeitų, lyg Vykdomojo komitetas baigtų tą uždavinį, kurį jam pereinantis Tarybos suvažiavimas buvo pavėdęs. Buvo nurodyta, kad reikalas sutvarkytas kaip tik ne taip ir ne tuo laiku, kaip buvo įpareigota. Be didesnių ginčų tas pasigyrimas iš nutarimo išbrauktas ir visi Tarybos nariai pakėlė rankas už palaiminimą.

Nekeliant klausimo, ar naujas kelias yra geresnis ar blogesnis už pernai numatytąjį, visos Tarybos grupės (neišskiriant ir SLA, apie kurį buvo ankščiau paskelbta, kad jis nusistatė priešingai) tuo būdu aiškiai pareiškė pritarimą bendruomenės or-

ganizacijai. Tad, reikia tikėtis, nebeliks prieštaištų, kad bendruomenės organizacijos idėja yra "neamerikinis prasimanymas", su kuriuo bent jau senesniems šio krašto gyventojams nereiktų turėti nieko bendra... Vyriausioji Amerikos lietuvių organizacija pasisakė tuo klausimu teigiamai.

Daug gražių linkėjimų

Po įvedamųjų kalbų (Org. K-to atst. K. Žalkausko, Vliko atstovo prof. J. Kaminsko) ir akto skaitymo, kurių protrapuiusė didelis jungtinis choras, diriguojamas J. Žilėvičiaus ar P. Sako, pagiedoję atitinkamas giesmes (Marija, Pabuskim iš miego, Lietuviais esame mes gimę), bendruomenės organizaciją sveikino min. P. Žadeikis, Tarybos pirm. L. Šimutis, Balfo pirm. kan. J. B. Končius, Laisv. Eur. Lietuvių Grupės pirm. V. Sidzikauskas ir vysk. V. Brizgys.

Šalia gražių linkėjimų ir vilčių pareiškimų, kuriais visos sveikinimų kalbos buvo persunktos, vysk. Brizgys ypatingai vaizdžiai pabrėžė linkėjimą, kad šioji organizacija kaip tik virstų senosios ir naujosios kartos bei formacijos lietuvių santuoka, o ne izoliacija. Min. P. Žadeikis tarp kita ko pažymėjo, kad ir iš Amerikos įstaigų jo teirautasi, kas tai yra ar kas bus toji lietuvių bendruomenė. Ministeriui atsakius, kad jam tas dalykas esąs visa širdimi su šia organizacija, iš ten buvę atsakyta, jog to užtenka ir šio krašto valdžios, įstaigos esamo didelio pasitikėjimo Lietuvos valstybės atstovybe.

Baigdamas savo žodį min. P. Žadeikis pabrėžė, kad jis sveikinamą bendruomenę ne tik savo bet ir

Lietuvos pasiuntinybės, kitų čia nedalyvaujančių Lietuvos pasiuntinių ir Lietuvos Diplomatinės Kolegijos šefo vardu.

Pareiškimas buvo sutiktas gausių plojimų. Jis įneša šviesos ir gaudelių keliama migla, anot kurios, Lietuvos pasiuntiniai nesudarys suderintai veikiančio junginio.

Susirūpinimas dėl... valdžios

Netenka per daug stebėtis, kad jau dabar pasigirsta susirūpinimai, kas gi vadovaus kuriamai bendruomenės organizacijai. Kaip jau įprasta, tas susirūpinimas yra nukreiptas ne tiek į tai, koki (ar tinkami, ar pakankamai gabūs) asmenys tai bus, kiek į tai, — kurios srovės įtaka vadovybėje daugiau galės pasireikšti...

Atteityje numatomi rinkimai (jų tvarka dar nežinoma), o ten jau daug kas pareis nuo to, kuri srovė pasirodys veiklesnė ir geriau susiorganizavusi rinkimus laimėti. Kad tik tas tikslas nenustelbtų pagrindinių organizacijos tikslų...

(Perkelta iš 5-ąs pusl.)

Vis ryškėja Vakarų ir Rytų skirtingumai

Vakarai prieš naujas problemas

Paryžiaus JT susirinkime vakarų pasiūlymų nusiginklavimo reikalui suteikta pirmenybė. Vadovaujant JAV atstovui Achesonui ir suderintai veikiant jo vakarų kolegoms, politinis ir saugumo komitetas nutarė pirmoje eilėje svarstyti vakarų pasiūlymą — Višinskio planas atidėtas susirinkimo pabaigai. Malilui pabrėžiant, kad daromas žygis "nugiliotinuoti" sovietų aštuonių punktų planą, penkiems balsams prieš, nubalsuota, kad tenka dabar svarstyti vakarų pasiūlymus ir drauge papildomas sąlygas, kurios susirinkimą įgalintų leisti panaudoti ginkluotą pajėgą prieš agresorius tu atveju, jei Saugumo Taryba veto teisės supančiota nepajėgtų reikiamai veikti. Prieš išvykdamas šį ketvirtadienį Romon i Šiaurės Atlanto Tarybos posėdį, Achesonas vėl, Trumano pavyzdžiu, kreipėsi į sovietus, siūlydamas jiems su satelitais atidaryti sienas ir leisti patikrinti ginklavimosi padėtį. Tik tuo atveju jie įrodytų norį nusiginkluoti ir siekti taikos. JAV atstovo nuomone, vakarai esą pasirengę atidaryti savo ginklų — ir atominių bombų — sandėlius. Ta pačia proga jis politinėje komisijoje ir įspėjo, kad "įtampa pasaulyje yra pasiekusi pavojingą padėtį" ir kad "konfliktas plinta pavojinga kryptimi". Anot jo, priėmus Trijų Didžiųjų pasiūlymus, būtų prieita prie svarbaus posūkio istorijoje, jei... Sovietai sutiktų su siūlomu sudaryti tarptautinių ginklavimosi priežiūros organu. Pastebėtina, kad vakarų pasiūlymu reikia sudaryti 12 asmenų komisiją, kurios uždavinys būtų parengti nusiginklavimo konferenciją ir ji savo darbą turėtų pradėti per 30 dienų, sovietų gi pasiūlymu tokia komisija savo uždavinį turėtų pradėti vykdyti tuoj pat. Šiuo metu dar neturima žinių, kaip toliau plėsis žodžių kova tarp vakarų ir rytų atstovų — yra tikra tiek, kad propagandos ginklais vis labiau naudojami ir kad abiejų pusių pažiūrų nesuderinamumas ryškėja vis labiau.

Karo pavojaus atmosferoje

Politiniai stebėtojai iš Paryžiaus pažymi, kad vakarų atstovų nuomone, susirinkimo darbai galį nulemti Vak. Europos karinio parengimo reikalą. Dėl to ir tenka aiškinti Atlanto Pakto valstybių atstovų pasitarimus šią savaitę Romoje. Jie ten numato išaiškinti, kiek ginkluotų divizijų galima būtų parengti kitais metais užuot laukus, kaip numatyta, tris ar ketveris metus. Ir kiti Paryžiuje numatyti svarstyti klausimai, kaip Vokietijos rinkimų problema ar Marko klausimas daugelio laikomi susiję su naujo karo pavojumi. Bendra nuomonė šiuo metu yra ta, kad perspektyvos susitarti nusiginklavimo klausimais yra labai silpnos. Tai juo labiau suprantama, turint galvoje visiška tuščias viltis pasiekti susitarimą su Kremliu valdovais visais kitais ir ne taip svarbiais klausimais.

Ar 30 dienų atneš taiką Korėjoje?

Esama įspūdžio, kad amerikiečiai galutinai nutarę ištirti komunistų pažiūras paliaubų Korėjoje reikalui ir susilaikyti aiškaus atsakymo. Čia turėjo įtakos vis augęs ne tik sąjungininkų, bet ir Washingtono nepasitenkinimas derybų vedimu Korėjoje ir paskelbtos, Amerika sukrėtusios, žinios apie amerikiečių belaisvių išžudymą. Derybose prieita naujo posūkio. JT vadai Korėjoje jau sutinka kovų liniją laikyti laikina paliaubų linija, siūlo kovas vesti toliau ir jei 30 dienų laikotarpis nebūtų pasiektas paliaubų, būtų deramasi dėl naujos paliaubų linijos. Teigiama, kad šį pasiūlymą sukelė pranešimas apie belaisvių išžudymą. Tikėtasi, kad komunistai kiek palankiau priimsią vakarų pasiūlymą ir kad jau, esą, labiau sužibėjusi vilties kibirkštis baigti karą. Bet... vėl prasidėjo naujas aiškinimasis ir vėl, lyg gramafono plokštelėje gali pasigirsti įkyrus ir ypatinai amerikiečiams nemaloniai ausį režiąs balsas — no progress, no progress, no progress... Ar bus galų gale suprasta, kad, matyt, raudoniesiems nėra didelio intereso greičiau likviduoti Korėjos alinamąjį karą?

Antrojo Nuernbergo šešėlis?

Jei daugeliui Europos kraštų siaubingos komunistų teroro žinios nėra jokia naujiena, tai per savaitės trečiadienį Korėjoje, Pusanė, amerikiečių paskelbta žinia ir vėliau gen. Ridgway patvirtinta, apie daugelio tūkstančių belaisvių išžudymą, jų tarpe 5500 amerikiečių, padarė didelį įspūdį ne tik Amerikoje bet ir daugelyje Europos sostinių. Tai, pagaliau žinia, kuri ne tik privėdė prie posūkio Korėjoje ir atrodė, sukelė nemažą audrą JAV kongreso posėdžiuose sausio m. Šiuo metu ne tik Pentagonas ir kitos Washingtono įstaigos užverstos nužudyti belaisvių tėvų laiškais, bet senatoriai deda visus žygius pradėti tyrimus ir parengti medžiagą tarptautiniam Nuernbergo pobūdžio teismui. Vis labiau iškyla 11,000 lenkų karininkų išžudymas Katyno miškelyje (atstovų rūmose šioms įvykiams tirti sudaryta speciali komisija) ir vis labiau pabrėžiamas komunistų barbarizmas. Kaip matyti, reikia tokio pobūdžio žinių, kad išjudint kraštą ir įsisąmonint, su kuo turima reikalas.

Ir žydai pradeda kaltinti

Amerikiečių žydų komitetas New Yorke šiomis dienomis pareiškė, kad "tūkstančiai iš maždaug 2,000,000 žydų vis dar tebėra Sovietų Rusijoje kaip vergai sovietų vergų stovyklose". Taip pat pažymėta, kad Sovietų Rusijoje augęs antisemitizmas, pasireiškęs net riaušėmis Ukrainos miesteliuose.

Atlanto gynybos pastangos nevyksta

Washingtono gautais pranešimais iš Londono ir Paryžiaus, gali visai palūžti visos ameri-

Ar 30 dienų atneš taiką Korėjoje?

Esama įspūdžio, kad amerikiečiai galutinai nutarę ištirti komunistų pažiūras paliaubų Korėjoje reikalui ir susilaikyti aiškaus atsakymo. Čia turėjo įtakos vis augęs ne tik sąjungininkų, bet ir Washingtono nepasitenkinimas derybų vedimu Korėjoje ir paskelbtos, Amerika sukrėtusios, žinios apie amerikiečių belaisvių išžudymą. Derybose prieita naujo posūkio. JT vadai Korėjoje jau sutinka kovų liniją laikyti laikina paliaubų linija, siūlo kovas vesti toliau ir jei 30 dienų laikotarpis nebūtų pasiektas paliaubų, būtų deramasi dėl naujos paliaubų linijos. Teigiama, kad šį pasiūlymą sukelė pranešimas apie belaisvių išžudymą. Tikėtasi, kad komunistai kiek palankiau priimsią vakarų pasiūlymą ir kad jau, esą, labiau sužibėjusi vilties kibirkštis baigti karą. Bet... vėl prasidėjo naujas aiškinimasis ir vėl, lyg gramafono plokštelėje gali pasigirsti įkyrus ir ypatinai amerikiečiams nemaloniai ausį režiąs balsas — no progress, no progress, no progress... Ar bus galų gale suprasta, kad, matyt, raudoniesiems nėra didelio intereso greičiau likviduoti Korėjos alinamąjį karą?

Antrojo Nuernbergo šešėlis?

Jei daugeliui Europos kraštų siaubingos komunistų teroro žinios nėra jokia naujiena, tai per savaitės trečiadienį Korėjoje, Pusanė, amerikiečių paskelbta žinia ir vėliau gen. Ridgway patvirtinta, apie daugelio tūkstančių belaisvių išžudymą, jų tarpe 5500 amerikiečių, padarė didelį įspūdį ne tik Amerikoje bet ir daugelyje Europos sostinių. Tai, pagaliau žinia, kuri ne tik privėdė prie posūkio Korėjoje ir atrodė, sukelė nemažą audrą JAV kongreso posėdžiuose sausio m. Šiuo metu ne tik Pentagonas ir kitos Washingtono įstaigos užverstos nužudyti belaisvių tėvų laiškais, bet senatoriai deda visus žygius pradėti tyrimus ir parengti medžiagą tarptautiniam Nuernbergo pobūdžio teismui. Vis labiau iškyla 11,000 lenkų karininkų išžudymas Katyno miškelyje (atstovų rūmose šioms įvykiams tirti sudaryta speciali komisija) ir vis labiau pabrėžiamas komunistų barbarizmas. Kaip matyti, reikia tokio pobūdžio žinių, kad išjudint kraštą ir įsisąmonint, su kuo turima reikalas.

Ir žydai pradeda kaltinti

Amerikiečių žydų komitetas New Yorke šiomis dienomis pareiškė, kad "tūkstančiai iš maždaug 2,000,000 žydų vis dar tebėra Sovietų Rusijoje kaip vergai sovietų vergų stovyklose". Taip pat pažymėta, kad Sovietų Rusijoje augęs antisemitizmas, pasireiškęs net riaušėmis Ukrainos miesteliuose.

Atlanto gynybos pastangos nevyksta

Washingtono gautais pranešimais iš Londono ir Paryžiaus, gali visai palūžti visos ameri-

Ar 30 dienų atneš taiką Korėjoje?

Esama įspūdžio, kad amerikiečiai galutinai nutarę ištirti komunistų pažiūras paliaubų Korėjoje reikalui ir susilaikyti aiškaus atsakymo. Čia turėjo įtakos vis augęs ne tik sąjungininkų, bet ir Washingtono nepasitenkinimas derybų vedimu Korėjoje ir paskelbtos, Amerika sukrėtusios, žinios apie amerikiečių belaisvių išžudymą. Derybose prieita naujo posūkio. JT vadai Korėjoje jau sutinka kovų liniją laikyti laikina paliaubų linija, siūlo kovas vesti toliau ir jei 30 dienų laikotarpis nebūtų pasiektas paliaubų, būtų deramasi dėl naujos paliaubų linijos. Teigiama, kad šį pasiūlymą sukelė pranešimas apie belaisvių išžudymą. Tikėtasi, kad komunistai kiek palankiau priimsią vakarų pasiūlymą ir kad jau, esą, labiau sužibėjusi vilties kibirkštis baigti karą. Bet... vėl prasidėjo naujas aiškinimasis ir vėl, lyg gramafono plokštelėje gali pasigirsti įkyrus ir ypatinai amerikiečiams nemaloniai ausį režiąs balsas — no progress, no progress, no progress... Ar bus galų gale suprasta, kad, matyt, raudoniesiems nėra didelio intereso greičiau likviduoti Korėjos alinamąjį karą?

CLEVELAND, OHIO

Number 22, 1951 * No. 47

MOKYTOJŲ SUAŽIAVIMAS NEW YORKE

Šis suvažiavimas, pasisekė geriau, negu buvo galima iš anksto tikėtis. Be skyrių paramos, be kelionpinigių, vis dėlto susirinko mokytojų atstovai ne tik iš New Yorke, bet ir iš Elizabetho, Philadelphia, Putnamo, Bostono, Brocktono, Worcesterio, Waterburio, Hartfordo, New Britaino, Scrantono — iš viso 40. Suvažiavimas susilaukė netikėtai gausių sveikinimų: Tarybos pirmininkas, vysk. Brizgys, Laisv. Eur. Komitetas, New Yorke konsulas ir eilė kitų organizacijų atstovų, o raštu sveikinusių tarpe buvo net ir Dipl. Šefo ir Vliko pirmininko sveikinimai.

Pranešta daug įdomių informacijų apie padėtį. Buvo du referatai — B. Kulio apie lietuviškojo švietimo tikrovę ir D. Duniševičiaus apie to švietimo priemones.

Apie nutarimus, kurie nutiekia gana optimistiškai, bus pranešta vėliau.

Pažymėtinas ypatingas faktas: Elizabetho klebonas, be rodo, vienintelis visoj Amerikoje išdriso lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir Lietuvos geografinės pamokas lietuviškai įvesti ir parapijė mokyklą bendrame pamokų plane ir visiems mokiniams! Kaip mokytoja Dzikienė pasakojo, tas pamokas privalo lankyti ir lanko net ir ne lietuvių tėvų vaikai, ir jomis labai patenkinti. (Mokykloje 250 mokinių). Užtat suvažiavimas Elizabetho klebonui ir vienuolėms mokytojoms, kurios irgi prie tos tvarkos įvedimo daug prisidėjusios, išreiškė specialią padėką.

Labai malonų įspūdį padarė ir gražus lietuviškas vienuolės pranešimas iš Putnam vienuolyno veiklos. Tai šviesus pragiedruoliai šiaip jam tirstokai apsiniaukioje lietuviškojo švietimo padangėje.

kiečių dedamos pastangos stiprinti Atlanto Pakto valstybes. Amerikiečiams Paryžiuje duota suprasti, kad jei Amerika neateis su didesne pagalba, galinti nueiti niekais visa Atlanto saugumo programa. Iš amerikiečių tikimasi sulaukti ne tik dolerių, bet ir žaliavų bei ginklų. Vakarų ūkio pažaidimas kaip ginklavimosi paseka esąs dabar tiek žymus, kad sunku ir tikėtis numatytų suformuoti divizijų skaičiaus. Tuo atveju JAV turėtų pasiryžti siųsti į Europą daugiau divizijų. Tikimasi, kad Amerika greitai laiku bus priaversta siųsti į Europą didesnius ginklų kiekius, juo labiau, kad Europos ginklų gamyba esanti per brangi ir neišiška. Šiuos klausimus numato svarstyti jau minėta Atlanto Pakto taryba Romoje.

Daugiau ūkio paramos Europai

Pagrindinis klausimas — kokios paramos Europa reikalinga iš Amerikos? Šių metų prognoze daugiau dėmesio skirta ne ūkiui (1 bilionas dol.), bet karinei paramai — jai Amerika yra paskyrusi 5 bil. Dabar esąs jau tikras dalykas, kad Europos sąjungininkai dės visas pastangas daugiau iš Amerikos gauti ūkinės paramos. Galutinai sprendimai šiuo atveju priklausys nuo prez. Trumano ir nuo sausio m. susirenkančio kongreso. Kiekvieno atveju, pačių svarbiųjų Amerikos karo ir ūkio vadovų suvažiavimas ir Paryžių, pasitarimai su gen. Eisenhoweriu ir kt. rodo, kad rūpesčio kupini Europos žvilgsniai yra sudomine ir patį visą saugumo plano atsakingąjį globėją.

V. Rimvydas

Lithuanian Weekly, published by
Ohio Lithuanian Publishing Company,
6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.
Phone: ENdicott 1-4486. Issued in
Cleveland every Thursday. Editors:
Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter
December 6th, 1915, at Cleveland
under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance:
in the United States — \$4.00 in Ca-
nada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas
Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove,
6820 Superior Ave., Cleveland 3,
Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-
eina kiekvieną ketvirtadienį. Redakto-
riai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas.

Registruota kaip antros klasės
siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-
velande pagal 1879 m. kovo 3 d. dės-
nį.

Prenumerata metams iš anksto:
Jungtinėse Amerikos Valstybėse —
\$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur —
\$5.50.

KAS ir KUR

• Lietuvių Studentų Sąjungos
Centro valdybos kvietimu, Stu-
dentų Šalpos Fondo valdybą su-
daro: Dr. Šabanienė, prof. J.
Meškauskas ir Doc. G. Galva.

• Iš Prancūzijos į Chicago at-
vyko dail. Zenonas Kolba. Lai-
kinai apsigyveno pas Dr. J. Pa-
plėną.

• Mažosios Lietuvos veikėjai
Vokietijoje svarsto galimybes
sustiprinti savąją spaudą ir at-
remti vokiečių užsiuolimus.

• J. Paleckio per Vilniaus radi-
ją skelbiamais daviniais, Lietu-
voje 92% ūkininkų jau suvary-
ta į kolchozus ir, aišku, paversti
elgetomis.

• Rašytojas Stasius Būdas, šiuo
metu gyvenęs Rockland, Maine,
parašė apysaką "Varpai
skamba". Veikale vaizduojama
lietuvių kova dėl savo teisių.

• Kauno Botanikos sodui tebe-
vadovauja botanikas Grybauskas.

• Laisvosios Europos Universi-
tete Strasbūre penkiems lietu-
viams duotos mokslo stipendijos.

• Šiuo metu "Britanijos Lietu-
vių" redaguoja redakcinę kolegi-
ją, kurios įeina: M. Bajorinas,
J. Senkus ir Br. Daunoras.

• Didžiosios Britanijos Lietuvių
Sąjungos centro valdybą, po ne-
seniai įvykusio suvažiavimo, da-
bar sudaro: M. Bajorinas —
pirmininkas, kun. Kazlauskas ir
S. Žymantas — vicepirmininkai,
S. Šalkauskas — išdėininkas ir
J. Vilčinskis — sekretorius.

• Skulpt. J. Dagys, gyvenęs
Londone, Lietuvių bažnyčiai dir-
ba šv. Kazimiero stovylą.

• Anglijoje įsikūrę Centro Eu-
ropos inžinierių (tremtinių) in-
stitutas. Institute lietuvius at-
stovauja inžinieriai J. Vilčinskis
ir R. Baublys.

• Zuericho universitete, šveica-
rijoje, liaudies universiteto sky-
riuje, rašytojas Schaperis visą
semestrą skaitys paskaitas tema
"Nutilęs Baltijos pasaulis".

• Kauno valstybinio teatro ak-
torius K. Oželis, dabar gyvenęs
Chicagoje, vedė Evelyną Stan-
kiūtę.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo pro-
ga DIRVOS spausdinimo prie-
monėms pagerinti aukojo šie
skaitytojai:

Andrašūnas J., Detroit	\$1.00
Vadopalas J., Chicago	1.00
Zailskis P., Cicero	1.00
Vaitiekaitis A., Detroit	1.00
Povilaitis J., Omaha	1.00
Kulaginas Vl., Altadena	1.00
Dulys K., Baltimore	1.00
Gailušis A., Cleveland	1.00
Kulikauskas F., Cleveland	1.00
Jankus Z., Cleveland	1.00
Matusevičius A., Kenosha,	1.00
Wisc.	1.00
Pautienius K. Dr.,	1.00
Cleveland	1.00
Remeikis Vincas, Chicago	1.00
Ramunis J., Chicago	1.00
Vaitkus Ant., Chicago	5.00
Archis Vinc. B., Los	1.00
Angeles	1.00
Gepneris J., Torrington	1.00
Jakubonis J., Chicago	1.00
Litvaitis J., Paterson	1.00
Narbutas Balys,	1.00
Los Angeles	2.00
Vaičiūnas V., Brockton	1.00
Skuteris A., Athol	1.00

Pro mano akinius

Genocido vaizdai - mums ar amerikiečiams?

V. ALSEIKA

— Genocido paroda keliauja
po Ameriką!

— Parodą Kanados miestuose
parodyti apsiima YMCOS vado-
vybė!

Tai yra pastarojo metų mūsų
spausdoje paskelbtos žinios. Jos
nėra blogos. Jos rodytų, kad Jo-
no Rimašausko pastangomis at-
sivežta Lietuvių Tautinės Mar-
tirologijos dokumentinė ir kita
medžiaga apie sovietų terora.
Lietuvoje nepelyja rūšys, bet ro-
doma viešumoje ir ne tik lietu-
viams. Kiek girdėti, greitai laiku
Genocido paroda atidaroma Illi-
nois universitete Urbanoje,
(gal Detroit), vėliau numatoma
perkelti ir į Kanadą — reikalui
esant, Toronto mieste ją orga-
nizuoti apsiima vietos lietuviai.
Susitarta dokumentinę medžia-
gą parodyti Brazilijoje. Ligšiol
Amerikoje ji buvo parodyta
Brooktone, Mass., Waterbury,
Conn. ir Clevelande, O. Visose
vietose parodą aplankė ligi 1000
— 2000 lankytojų, jų tarpe ir
amerikiečiai. Tų miestų spauda
dėjo parodos vaizdus, straips-
nius apie genocidą už geležinės
uždangos.

Paroda, atrodytų, savo tikslą
siekdama eina geru keliu. Vis
dėlto čia kiltų keletas klausimų:
Kokia gi yra pagrindinė Geno-
cido parodos paskirtis, ar paro-
dos organizatoriai turi pakanka-
mai medžiagos jos tikslui pa-
siekti, ar jie reikiamai tą me-
džiagą naudoja, pagaliau, ar de-
damos visos pastangos, kad pa-
roda, kaip būtų galima pasaky-
ti, eilinių amerikiečių "pačiuptų už
sprando?"

Ne kas kitas, kaip J. Rima-
šauskas čia gali būti pats tikra-
sis informacijų apie parodą šal-
tinis. Ką gi jis sako apie pa-
rosos paskirtį? Kaip matyti iš
Tremties (62 nr.) toms "paro-
domis siekiamos sulaukti kuoda-
giausia dokumentinės (mano
pabr. — V. A.) medžiagos apie
Lietuvoje ir kituose bolševikų
pavergtuose kraštuose vykdomą
genocidą (tautų ir žmonių nai-
kinimą) ir visa parodos formoje
pateikti plačiai visuomenei". To-
liau pažymėta, kad "dokumentų
ir foto nuotraukų pagalba ame-
rikiečių visuomenė supažindina-
ma su komunistų vykdo-

mais tautų naikinimo me-
todais, kaip: a) masiniais gy-
ventojų areštais, tremimais ir
b) žudymais". Rengiant tas pa-
rodas yra gera proga per vie-
tos spaudą, radio, bažnyčias, or-
ganizacijas ir pavienius įtakin-
tus asmenis supažindinti visuo-
menę su paties genocido sąvoka,
jo pasekmėmis ir naikinamų tau-
tų laisvės kova.

Tad, kaip nurodo J. Rimašau-
kas, Genocido Paroda turi dve-
jopą tikslą: parodyti tikrąjį ko-
munistų veidą ir sukelti galimai
daugiau simpatijų pavergtų tau-
tų laisvės kovai. Tokia būtų pa-
rosos paskirtis ir, atrodo, var-
giai ką nors čia būtų galima pri-
durti. O kaip su parodos medžia-
ga? Ar jos panaudojimas tik-
rai atitinka parodos paskirtį ir
igaliai reikiamai paveikti lan-
kytojus?

Kiek galima spręsti iš Cleve-
lande birželio m. surengtos Ge-
nocido parodos, joje stengtasi
suteikti kuo daugiausia doku-
mentinės medžiagos. Didelėje
parodos dalyje stebėjome daugy-
bę skydų su rusų ir vokiečių ir
tekstais. Tie tekstai, galima sa-
kyti, beveik vyravo eksponatų
tarpe ir lėmė bendrą parodos
vaizdą.

Kyla klausimas — kokiems
lankytojams daugiausia rodyti
genocido vaizdai? Mums? Ne,
mes pakankamai tos medžiagos
turime ne tik savo stalčiuose ir
knygų spintelėse, bet ir savo šir-
dyse, neretas ir savo kūne. Su-
prantama, pagrindinis dalykas
yra supažindinti amerikiečius,
parodyti jiems, kaip teisingai
pasakyta, tikrąjį komunistų veidą.
Ar galime nufotografuoti
sovietų ir vokiečių k. dokumen-
tų su trumpais vertimais gali
būti vertinami kaip efektyvi
priemonė pritraukti amerikiečio
dėmesį? Kas kiek pažįsta jų
psichologiją, galėtų paabejoti.

Amerikiečių visuomenei pi-
rmoje dalyje įdominga ne doku-
mentinė, bet vaizdinė, dekoraty-
vinė medžiaga. Tik stebėjami
parodoje šurpau turinio didelę
foto nuotrauką, stipraus realiz-
mo persunktą ir gerai atliktą
dailininko paveikslą, amerikie-
čiai daugiau susidomės ir do-
kumentacija, brėžiniais, diagra-

momis. Negalima sakyti, kad pa-
rodoje nebūtų nuotraukų ar brė-
žinių. Jų esama, bet ne jie krei-
pia lankytojo dėmesį. Tad ir no-
rodas yra gera proga per vie-
tos spaudą, radio, bažnyčias, or-
ganizacijas daugiau atsižvelgti
į tai, kuo daugiau domisi ameri-
kietis lankytojas. Klasta, krau-
gas, peilis, brutalumas, šautuvų
buožų smūgiai, gaisrai, moterų
niekinimas, nekaltų vaikų klai-
kus žvilgsniai, grūdžimas į gy-
vulinius vagonus, vergų darbai
miškuose ir kasyklose — nors
tai ir keistai skambėtų, bet koks
tai įdomus objektas eiliniam
amerikiečiui, kokia dėkinga me-
džiaga suintriguoti lankytoją ir
tai reikiamai pavaizduoti ne tik
parodoje, bet filmoje ar best-se-
lers knygoje! Juk čia randame
visus tuos elementus, kuriais do-
misi pilkasis Amerikos gyven-
tojas. ↓

Sudeginti ligšiol turimą paro-
dos medžiagą? O ne, autorius
niekuomet apie tai ir nepagal-
votų. Tai istorinės vertės me-
džiaga ir ji saugotina ir vis dau-
giau papildytina. Tačiau jei Ge-
nocido parodos organizatoriai
reikiamu būdu sustiprintų vaiz-
dinę parodos charakterį, tikrai
būtų laimėta daugiau ir arčiau
priartėta prie siekiamo tikslo.

Labai svarbi informacija apie

genocidą už parodos ribų ir tai,
atrodo, pilnumo įvertina ir jos
rengėjai. Parodos metu apie ge-
nocidą, jo padarinius, apie pa-
vergtas tautas, jų kovas, apie
tikrąjį komunizmo pavojų tu-
rėtų būti pakankamai medžia-
gos vietos amerikiečių spausdoje,
jų radio ir televizijos progra-
mose, neturėtų trūkti atitinka-
mų žodžių ir dvasininkų pa-
moksluose. Tai iš dalies vykdo-
ma, bet tik iš dalies. Pvz., Cle-
velande buvo ir straipsnių spau-
doje, buvo ir radio žinučių, buvo
ir įspūdingos pamaldos katedro-
je (ne amerikiečiams), bet visa
tai ne tokioje formoje, kad ei-
linis skaitytojas ar klausytojas
tuoj susidomėtų parodos aplan-
kymu. Jei jų per 4 dienas atsi-
lankė ne daugiau 150 vietoje
kelių tūkstančių, tai tik rodo,
kad jų "nepagavo" nei atitinka-
ma reklama, nei propaganda, o
juk šiuo atveju tie ginklai čia
vartotini kuo efektingiausiai. Jei
paroda rengiama netinkamose
patalpose ir netinkamu vasaros
metu, tai taip pat sakyti, kad
plačiųjų masių tikėtis ne taip
lengva. O ar be jų gali būti pa-
siektas svarbus parodos tikslas?

Atrodytų, kad parodos rengi-
mo atveju būtų mobilizuoti vi-
sus įtakingesnius mūsų senuo-
sius amerikiečius lietuvių, žino-
ma, neatsisakant ir mums sim-
patizuojančių amerikiečių (iš-
reikiamu būdu sustiprintų vaiz-
dinę parodos charakterį, tikrai
būtų laimėta daugiau ir arčiau
priartėta prie siekiamo tikslo.

tinų sluoksnių. Parodos atida-
rymai paskirose vietose turėtų
virsti politinio masto manifesta-
cijomis.

Ne tik patys žmonės čia rei-
kalingi. Reikalingi ir pinigai ir
dar ne taip maži. Jei ligšiol pa-
rodos buvo rengiamos su paly-
ginti nedidele ALTO parama ir
daug didesne pasišventimo duok-
le iš paskirų asmenų ir tremti-
nių organizacijų pusės, tai, su-
prantama, tokia padėtis toliau
nebūtų pageidaujama. Ir pati
genocido reikšmė, jo padariniai
už geležinės uždangos ir, paga-
liau, pradėtas genocidas ir pačių
amerikiečių požiūriu (per 5000
jų belaisvių išsūdujimas Kinijoje)
reikalauja, kad tokio masto vaiz-
diniai — dokumentinė paroda —
manifestacija turėtų būti remti-
na — ir kuo plačiausiu mastu —
ne tik ALTO, bet ir visų organi-
zacijų Amerikoje, kurios rūpina-
si Europos kraštų išlaisvinimu.
Ir dar daugiau. Klausimas, ar
nebūtų tikslingiau, jei genocido
vaizdai liestų ne tik Lietuvą,
bet ir visas kitas teroro naikina-
mas tautas. Kitaip tariant, ar
nebūtų efektingiau ir stipriau
propagandiniu požiūriu, jei tas
parodas amerikiečiams — kana-
diečiams rodytų nebe paskiri vie-
nos tautos pasišventėliai, bet jų
organizavimą, drauge ir finan-
savimą pasiimtų kurios nors įta-
kingos organizacijos. Tantinio
ar asmeninio pobūdžio ambicijų
klausimas šiuo atveju turėtų
nusileisti augštesniems intere-
sams.

ANGLŲ KALBOS VADOVĄ

Tamsta gali užsisakyti išsiųsdamas ir pasiųsdamas su čekiu ar pašto perlaide žemiau
tįpusią atkarpą šiuo adresu:
"WORD & PHRASE", 6660 W. 147th ST., TINLEY PARK, ILL.

Mr. / Mrs. _____		(vardas ir pavardė — rašyti spausdintais rašmenimis)	
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
Užsakau "Anglų kalbos vadovą" ir siunčiu pinigų už _____			
sąsiuvinį \$ _____			
Jau turiu sąsiuvinį: 1 dal. Nr. _____ ir II dal. Nr. _____			
(Kas kas jokių pastabų nepraso, gaus vokiečių rašmenimis siunčiamą sąsiuvinį)			
Priedu: čekį/money order.			
(parašas)			
LAIŠKOS PASTABOS:			

Norėdamas gauti vieną sąsiuvinį susipažinti, atsiųsk 60 c. pašto ženklais.
Nemokamai vieną prenumeratą gaus tas, kas surinkęs atsiųs keturias prenumeratas.

Tarybinių šunų laikytojų klubas

JURGIS JANKUS

(Tęsinys iš pereinamo nr.)

Kol visiems tą patį paskambino,
kol pavalgė, kol susirado žemėlapi prabėgo daugiau kaip valanda laiko, ir sugrįžęs rado prie durų belaukiančius visus tris draugus. Visi buvo smagūs, tik Zaliokas pūtė lūpą. Jis dar tebevyko už praeitą sykį.

Suėję į priemenę, išgirdo viduj smagų lojimą. Skubėdamas Lapkus buvo užmiręs juodį kambary, ir dabar jis, pajutęs sugrįžtant smagiai sveikino.

Vos pravėręs duris, šuo dar smagiai surykė, bet nešoko šeiminkui ant krūtinės, o puolė prie stalo ir, pagriebęs vieną laišką, padavė Lapkui, kitą Baltramiejūnui, trečią Zaliokui, ketvirtą Pupiniui, penktą įsikando į dantis, garsiai beldė su uodega grindysna ir žvilgėsi, kuris pirmas perskaitys.

Lapkui net ašaros akyse pasirodė.
— Sunelis! Protingumas! Jaučia, kad draugų gaus ir neberimsta. Nuobodu vienam, a? O tu, meiluti!

Ir atsivėjęs į draugus pridėjo:
— Galvą, vyrų, duodu, kad tokių šunų tik tarybų krašte tegali atsirasti. Evoliucija, vyrai, ir laisvė, va kas. Gy-

vulio sielos supratimas — va kas. Kapitalistai galvoja, kad tik jie protą turi. Norėčiau jiems tokį šunį parodyti!

Tuo tarpu Zaliokas, viena ausim klausydamas, ką kalba Lapkus, tyliai atsiplėšė savo voka, ėmė išlengva dėti žodžius prie žodžio. Sudėję, papūtė viršutinę lūpą ir vėl pradėjo nuo pradžios, paskum nusiprunkštė.

— Kas? — paklausė Lapkus. — Ko prunkštėjai.

— Kad juodis žada gerų draugų turėti.

Zaliokas atkišo iš mokyklinio sąsiuvinio išplėstą lapelį ir visi trys vyrai susispietė apie jį, tik Juodis pasiliko sėdėti beldamas uodega į grindis.

Lapely buvo parašyta:

"Šunų mes turime kelis. Kiti ne tokie bjaurūs, mes patys kaip nors jau susitvarkytumėm, tik Jūs greičiau atvažiuokit ir pasiimkit mūsų kolchozo pirmininką Šupikovą, nes kito tokio šuns visam pasauly nerasite. Per trumpą laiką jis spėjo suvesti devynis gražius kaimus ir vienuolika vienkiemų, aštuoniolika gyvų žmonių, o dabar, nebeturėdamas ką veikti, pradėjo aprie-
jinėti mūsų žmonas ir dukteris. Pasi-

imkite. Čia jis nebeturi ko ėsti, gal ten suėstų jus visus, tai mes vėl galėtumėm pradėti ramiai gyventi.

Iš anksto reiškiu jums kodidžiausį dėkingumą

Apgraužtas, bet dar ne visiškai spėtas suvesti žmogus iš Raudonosios pašvaistės kolchozo".

— Pasidėkim atskirai, — pasakė Lapkus. — Reikės perduoti M. V. D. Žiūrėkim toliau, — ir praplėšė savo laišką. Vokas buvo padarytas iš pilko vnyojamo popieriaus ir laišką parašytas ant tokio pat.

"Pirmiausia sveikinu sugalvojus tokį gerą dalyką, nes mūsų valscių jau kelintas metas tiek šunų prisiveisė, kad žmogus net kojos pro duris nebegali iškelti. Bet kai ir nebekeli, jie susiranda. Vakar vienas nuėjo per šlapelio kiemą, o paskui į atėjo penki tiesiai trobon ir klausia: kas per tavo kiemą ėjo? Žmogus sako: nežinau. O jie: tu nori jį nusiūpti. Ir sukramtė, sudirbo, kad vakare turėjom palaidoti. Ir koks ten laidojimas. Susirinko kelis vyrus, liepė žmogų išvilkti už tvarto į bulvieną ir užkasti. Daug gerų žmonių jau taip užkramtė. Išsivežkite ir uždarykite kur geram šunininkui. Tik žiūrėkite, kad būtų stiprus, nes išsilauš, o kai prasidės karas, tai į frontą nė negabenkite, mes patys sudorosim. Kam dar amerikonas teptis rankas šunų krauju. Tik jau atsivežkite didelį sunkvežimį ir keletą stiprių vyrų,

nes jų čia yra dvidešimt trys. Dar galėsime pridėti partorą ir vykdomojo komiteto pirmininką. Sugaudyti padėsime mes patys.

Smukučių Vyrai".

Perskaitę tik pasižiūrėjo į vienas kitą ir praplėšė trečią. Tas buvo parašytas ant balto popieriaus lapelio, išplėsto iš senos knygos.

"Susimildami atsiimkite. Ko greičiau, tuo geriau. Jau trečias metas kaip kenčiu jo dantis. Jeigu šiemet neatsimsit, tai jie ir man bus paskutiniai, nes jaučiu, kad jau baigia paskutinį kraują lašą čiulpti. Vyrų atėmė, o jo vietoj šunį atsiuntė. Man visiškai nesvarbu, kur jis padėsit, kad mano kančias sumažintumėt. Būčiau pati seniai užmušusi, bet tikiu Dievą ir žinau, kad užmušti žmogų, nors ir šunimi virtusi, yra nuodėmė. O jums, kurie nieko nebetikite ir nieko nebeimylite, ar ne vistiek? Tik greičiau atsiimkite.

Aldona Blėdienė, per prievartą padaryta Popovienė, Vilkijos valsčius, Raudonosios Aušros kolchozas".

— Kvaile, tikrą adresą pridėjo, — leptelėjo Zaliokas, bet Pupinis niuklėdėjo alkūne į šoną.

— Kas žino. Iš rašto neatrodo kvaile, — įstėrė Baltramiejūnas.

— Ką?! — sušoko Lapkus. — Ką jūs norite taisyti žodžiais pasakyti? Pateisinti? Ką jūs norite teisinti?!

Bet Pupinis greitai praplėso savo laišką ir ėmė greitai skaityti. Jame vėl prašė atsiimti kolchozo pirmininką. "Mes nenorim būti banda ir mums nereikia šuns, kad mus saugotų susivargę į krūvą ir kandžiotų, kada užsimanydamas". Kitam prašė pasiimti partorą, kitam komjaunimo sekretorių, vėl kitam būri stribų ir taip be galo. Jokio kito šuns niekas nešūlė. Jie skaitė ir skaitė, o Juodis vis padavinėjo ir padavinėjo. Jam taip patiko padavėjo amatas, kad su kiekvienu laiškui atbėgdavo žibančiom akim, smagiai pasišokinėdamas ir dar smagiau plodavo uodega į grandis, laukdamas, kol Lapkus paims laišką, nes dabar jis pats kiekvieną plėšė, o tik skaitė visi keturi.

Buvo jau perskaityta gal du trečdaliai labai į vienas kitą panašių laiškų, kai Lapkus pašoko ir spyrė šunui į šoną. Šuo, to nesitikėjęs, sušypė pašoko į kampą ir žiūrėjo nustebusiom akim, bet Lapkus prišoko ir spyrė kita koja. Jaunas būdamas jis neblogo žaidė, ir nuo antrojo smūgio šuo persivertė kūliu ir urgzdamas palindo po stalu. Laiškų, kurį buvo laikęs dantyse, iškrito. Lapkus paėmė jį, numėtė ant stalo prie kitų dar neskaitytų, susikišo rankas giliai į kišenes ir atsistojo prie lango. Kiti trys tylėjo. Tylėjo ir šuo. Gatvė pravažiavo enkavedistų mašina. "Šunes", sumurmėjo Lapkus ir kruptelėjo.

— Gal yra koks vienas ir žmoniš-

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Pakrantis su Kanapėnu muša telegramą VLIKUI

Jono Pakrančio kaimynas Petras Kanapėnas, perskaitęs laikraščiuose, kad "VLIKO" plenumas susitarimo svarstymą dar kartą atidėjo" nebeįskentė ir tą patį vakarą užėjo pas Pakrantis pasikalbėti. Kai jie susėdė salone ir kai Pakrantis atnešė porą butelių alaus, Kanapėnas tarė:

— Klausyk, kaimyne, aš visai susipainiojau kas čia toje mūsų augštoje politikoje dedasi. Kas savaitė vis pranešimai, kad "svarstymą atidėjo". Kažin kiek savaitių jau buvo atidėta? Ir kiek savaitių praėjo nuo to garso "susitarimo"? Ir apskritai, ką tamsta galvoji apie tą visą reikalą?

— Kiek praėjo laiko po susitarimo, tiesą sakant, ir aš jau nebežinau, — nusijuokė Pakrantis. — O ką aš apie visą tai galvoju, tai galiu tik tiek pasakyti, jog nieko negali žinoti, ką išdarinėja lakūnas skraidydamas padėbesyje kai pats turi stovėti ant žemės. Juk kas darosi aukštojoje VLIKo politikoje mes sužinojome arba iš trumpų Eltos pranešimų arba iš kokio reporterio sugaudytų žinučių. VLIKas darbuojasi už sklandžiai uždarytų durų. Tur būt jis galvoja, kad "slaptoji politika" yra naudingesnė varyti Lietuvos vadavimą akcijai. Arba ten dedasi tokie dalykėliai, kuriuos jis gėdisi paskelbti viešai. Spėlioti viską galima, bet nieko tikro.

— Prieš karą kai kurios valstybės turėjo "didžiasias tarybas", — pastebėjo Kanapėnas, — bet jos nebuvo demokratinės valstybės. Mes gi šiandien kryžiuojamės esą skaisčiausi demokratai. Tai kam tada slapstytis už uždarytų durų? Aš tai taip įsivaizduoju: sakysime, buvo susitarta, bet "plenumas" netvirtina. Jei taip, tai tada Elta ir turi paskelbti, kad, ponai, taip ir taip — buvo tartasi, susitarimas tvirtinti, bet nepavyko susitarti, kad tokia ir tokia partija arba partijos pasisakė prieš

susitarimą dėl tokių ir tokių priežasčių, o tokios ir tokios partijos ar frakcijos, nežinau kaip jas vadinti, pasisakė už susitarimą dėl to ir dėl to. Tuomet bus vaizdas, tuomet pilietis žinos ką galvoti, tuomet bus demokratija. Dabar Elta rašo: "Atidėjo". Kodėl atidėjo? Ar pirminkas susirgo? Ar kvorumo nebuvo? Ar kokia frakcija boikotą paskelbė? O gal dalyko referentas susirgo vidurius ir turėjo skubiai išvykti pas gydytoją? O gal kai kurios frakcijos reikalą delsia tik dėl to, kad visą susitarimą nori "paversti į nieką"? Ką aš, ką tokių kaip aš tūkstančiai, turi galvoti? Aš net niekur neskaiciu, kur būtų buvę aiškiai parašyta, kurios frakcijos už susitarimą, kurios prieš. Jei tokie dalykai vyktų demokratinėje parlamente, sakysime, Prancūzijoje, Anglijoje ar Amerikoje, tai spaudoje būtų viskas ko plačiausiai aprašyta ir nuotraukos įdėtos, kad štai, va, tas atstovas už, o tas — prieš. Kažin kodėl mūsų aukštieji Lietuvos vadavimo veiksniai bijo pasinaudoti demokratiniais informacijos būdais, kaimyne, — paklausė Kanapėnas.

— Iš kur aš galiu žinoti? Matyt VLIKas galvoja, kad bus išmintingiau ir naudingiau Lietuvos vadavimo akcijai, jei tremtiniai komžiausiai žinot kas ten dedasi. Arba, sakau, jie ten išdarinėja tokius dalykėlius, kad jiems patiems nesmagu viešai apie tai kalbėti. O gal ten, pagaliau, įvyko, tokia frakcijų pusiausvyrą, kad jos susėdusios vienos ant vieno galo lentos, kitos — ant kito nieku būdu nebegali nusverti vienos kitų? Dabar taip ir tabaluoja tarp dangaus ir žemės. Nei pirmyn nei atgal. Kai kurie išmintingi politikai tai vadina "mirties tašku".

— Betgi Lietuvos vadavimo reikalas! — sušuko Kanapėnas. — Lietuvos vadavimo reikalas gali palaukti, — traukėlėjo pečiais Pakrantis. — Gal bus

iškasta iš senų archyvų kokia užmiršta partija, gal nauja susikurs ir pasiūš savo atstovą į Lietuvos Vadavimo Aukščiausią Organą, tas atstovas atsistės vienoje ar kitoje pusėje ir pusiausvyrą nusvers. Tuomet Lietuvos vadavimo darbas atgys, frakcijos sukurs ir vadavimo darbą vėl užvirs.

— Betgi mes negalime taip rankas sudėję laukti, — sušuko Kanapėnas. — Gal tos frakcijos susėdę ant lentos dar taip ilgai kabos ore? Reikia kas nors daryti. Sakyk, kaimyne, ar Lietuvos vadavimo reikalas terūpi tik VLIKui, ar ir kiekvienam geram lietuviui tremtinui?

— Žinoma, visiems. — Tai tada reikia kas nors daryti... Žinai ką, kaimyne, muškime telegramą VLIKui, — sušuko susijaudinęs Kanapėnas.

— Ką tai padės? — Padės nepadės, bet reikia kas nors daryti. Reikia reikalauti, kad jie pagaliau susitartų susitarimą tvirtinti.

— Manai, mūsų telegramą juos įtikins? — abejingai paklausė Pakrantis.

— Lašas ir akmenį prakala. Mūsų pavyzdžiui gal ir kiti pasėks. Pagaliau, ar nežinai dviejų redaktorių telegramos istorijos? Jei tie vyrai nebūtų telegramos muše, gal VLIKas susitarimą būtų jau seniai patvirtinęs.

— Ar tu manai, kad mes anų vyrų telegramą atversime? — nusijuokė Pakrantis. — Bet jei pats taip nori, galime mušti. Gal turi parašę?

— Ne, pats pagalvok: daugiau apie tai nusiimanai. Po ilgo svarstymo ir galvoji — nie pagaliau susitarė dėl tokių telegramos tekstų:

"Mes, Petras Kanapėnas ir Jonas Pakrantis, raginame (jie ilgiau ginčijosi kaip būtų geriau: reikalauti, prašyti, skatinti, Kanapėnas net buvo pasiūlęs — maldauti, bet pagaliau nutarė "raginti") VLIKą surasti bendrą kalbą su mūsų diplomati-

Ar yra judėjimo laisvė?

Lietuvoje nors faktiškai yra judėjimo laisvė, tačiau gyvenimo taip yra suvaržyti, kad jie ta judėjimo laisvę kaip ir negali pasinaudoti. Svarbiausias judėjimo laisvę trukdantis faktorius yra darbas, nuo kurio niekas be atskiro leidimo, kuris nėra lengvai gaunamas, negali pasitraukti.

Šiandien Lietuvoje nenuėis į jmonę ar kurią kitą įstaigą ir nepaprašysi darbo. Prieš darydamas tokį žygį pirmiausia turi visa eile dokumentų įrodyti, kur lig šiol gyveno, ką veikė, ar yra ankstesnės darbovietės iš darbo atleistas ir kodėl atleistas. Išvykdamas iš vienos gyvenvietės turi išsiregistruoti ir naujoje vietoje nė dienos nedelsdamas užsiregistruoti. Registracija vietinėje milicijoje nepankama. Reikia dar užsiregistruoti ir kariniame komisariate, t. y. grynai rusiškoje įstaigoje, kuri įstaiogos yra kiekviename valsčiūse

niais veiksniais ir baigti svyravimo, dėsimo bei skaldymosi politiką. Jei jūs nenorite bendradarbiauti su mūsų diplomatais, tai bent painformuokite mus, kurios frakcijos to nemori ir kodėl, kad mes žinotume sugrįžę į Lietuvą kaip pasielgti su jomis renkant Seimą".

TUOJ ISIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knygą

VIENERI METAI
IR
VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Pasakoja lietuviai, pro geležinę uždangą prasiveržę laisvan pasaulin

mieste. Kol nesi milicijoje ir kariniame komisariate užsiregistruojame, tol neturės teisės gauti butą ar kambarį. Gi milicija bei karinis komisariatas tik tuo atveju registruoja, jei šioms įstaigoms patiekiami visi reikalaujami dokumentai (iš kur atskėlei, ką būvusioje gyvenvietėje veikė, ar iš darbovietės pasitraukti turi leidimą). Iš vienos vietos kiton persikelti šiandien Lietuvos gyventojui reikalinga turėti įvairūs dokumentai, kurių parašai siekia iki 20.

Šitos gyventojų apskunkinimas norint naujoje vietoje įsikurti yra daromas dėl dviejų motyvų. Pirmiausia griežta gyventojų kontrole siekiama užkirsti kelią partizanų veiklai. Antrasis tikslas — išlaikyti darbo discipliną.

Gyventojų tikrinimai

Tokie gyventojų patikrinimai vykdomi visos svitos, kurios priešakyje eina sargas, nešas gyventojų registracijos knygą. Su juo eina milicininkas ir karinio komisariato atstovas — rusų karininkas.

Griežtos registracijos, apskunkinimai darbininką atleisti iš darbovietės, jei jis nori kiton

persikelti, visą gyvenimą Lietuvoje sukaustė. Tik isigilinęs į esamą tikrovę gali suprasti, kad tariai laisvas judėjimas tėra popieriuje. Faktiškai kiekvienas Lietuvos gyventojas griežtomis taisyklėmis yra pririštas prie darbo ir jis negali nuo jo pasitraukti tol, kol negaus leidimo. Gi iš darbo atleidžiami darbininkai labai retais atvejais.

Vienintelis Lietuvos darbininkui išsibėgėjimas, norint pakeisti darbovietę, yra lankymas kokių nors kursų. Įvairių kursų ir įvairiose Lietuvos vietovėse nuolat ruošiami. Darbininkas, neradamas kito kelio pakeisti darbovietę, gali nuo darbo atsipalaiduoti tik stodamas į kursus. Tačiau žinotina, jog į kursus taip pat kiekvienas negali patekti.

— Kolchozininkas ir kursais nuo kolchozo negali išsibėgėti, — pareiškia laisvę pasiekusieji.

Kolchozininkas negali eiti į kursus, kokius jis susigalvos lankyti. Jis tegali lankyti tokius kursus, kad galėtų juos baigęs grįžti kolchozan. Šiuo metu Lietuvoje veikia eilė dvimečių kolchozų mokyklų. Verkiuose prie Vilniaus ir Dotnuvų veikia dvi-

metės mokyklos kolchozų vadovams — pirmininkams. Lančiūnuose, Šlapaberžėje (Kėdainių apskrityje) ir Kaune veikia dvi-

metės mokyklos kolchozų brigadininkams ir mechanikams. Šios kursų baigusieji turi grįžti kolchozan. Dabar kolchozų pirmininkai jau neberenkami, kaip kad buvo daroma pradžioje, kolchozus organizuojant. Paskutiniu metu kolchozų pirmininkais skiriami baigusieji minėtas mokyklas Verkuose arba Dotnuvoje.

Naikinami Lietuvos pakelių rūpintojėliai

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai sovietų kariai ir kiti pareigūnai rodė savotišką malonumą šaudyti į pakelėse esančius kryžius bei koplytėles. Tokių koplytelių su rūpintojėliais ypač gausu buvo žemaitijoje. Čia ir turėjo daugiausia progos

rusų kariai pasišaudyti. Vaziuojant kurio nors keliu ar eina jų būrelis. Kai tik pamato pakelėje rymantį rūpintojėlį, tuojau sušaukia nusiima šautuvus ir pradeda šaudyti. Vargu šiandien Lietuvoje būtų galima kur nors pakelėje aptikti kryžių bei koplytėlę, nesužalotą šitų šaudymų pasėkoje.

Buvo koplytelių išniekinimų ir miesteliuose. Antai Plungės Lurdas. Pirmiausia nakties metu buvo apipiltas smala. Vėliau kažkas nuvertė. Galiausiai skulptūra buvo apdaužyta. Kunigas išdriso nueiti pas vietos valdovus pasiskųsti dėl šitokių poelgių.

— Nurodyk kaltininką, mes jį nubausim, — buvo atsakyta besišypsanti pareigūno.

Gi kiti vietos pareigūnai šitaip kalbėdavo: tegu nusiima tą griozdą. Bažnyčią uždarysim, nes čia bus geras šokių salė.

Plungės Lurdo vietiniams valdovams buvo tarsi raktis akyje. Moksleiviai eidami į mokyklą sustodavo pasimelsti prie Lurdo, kiti žvakutę uždegdavo. Tati nepatiko komunistiniam elementui. Prasidėjo Lurdo niekinimas, žalojimas. Kunigas, neradamas kitos išeities, visa perkėlė parapijos bažnyčion, gi Lurdo koplytėlė buvo uždaryta.

— Kol kas kapinių dar neaeria, — pasakoja vyrai, — bet joms ir nereikiama jokia pagalba. Yra kapinių nepaprastai apleistų, kur nudaužyti kapų antkapiai, nuimti kapinių aptvėrimai. Antai Klaipėdoje abejos kapinės (Smeltėje ir prie stadiono) nepaprastai apleistos. Vokiečių kapų antkapiai nudaužyti. Vienose kapinėse rusai buvo išsikasę apkasus. Čia jie gėnėsi arklius, o vėliau tos kapinės tapo savotiška kaimu kurių miestiečių karvių ganykla.

Ypatinga okupanto neapykantą rodyta vokiečių karių, ir apamai vokiečių, kapinėms. Mirusį laidoti pagal bažnytinės apeigas tuo tarpu nėra draudžiama, tačiau juo toliau, tuo daugiau susiduriama su įvairiais trukdymais. Pavyzdžiui, mirusiojo artimieji neturi teisės kviesti kunigą į namus lydėti mirusį. Tokios laidotuvių būtų paskaitytos demonstracija. Kunigas teturi teisę mirusį sutikti prie bažnyčios.

kas. Negi visi ir bus tokie kvaili? — ramiai pastebėjo Baltramiejūnas. Jis ir čia nenorėjo pamesti iš tėvo paveldėto ūkiško galvojiomo.

Valandą patylėję, nę žodžio vienas kitam nepratarę, susėdė apie stalą ir ėmė skaityti kiekvienas sau. Bet buvo vis tas pats ir tas.

Kitą dieną laiškanėšys vėl atnešė daug, bet vėl buvo tas pats, trečią dieną atnešė jau daug mažiau, ir jau iš tolimesnių pakraščiu, kur paštas turi ilgiau vaikščioti, bet turinus buvo vis tas pats. Ketvirtą dieną atėjo tik vienas vienintelis laiškas, padarytas iš stipraus, mėlyno vyniojamo popieriaus. Vienas Lapkus jo net neplėšė, bet pasiūkė visus. Vokas buvo suklypęs, aiškiai nuo sunkaus darbo apgrubusios rankos darytas, nelygiai užlankstytais kampais. Ir viduj buvo grubiai atplėšta to paties mėlyno popieriaus skiautė ir įrašyti nevaldžios rankos stambūs žodžiai:

"Pirma susilaikyk visų šunų šunaisią vilkomirskį, kurį turite savo pašonėj ir nežinat, kaip drebinti kinkas, kai jis savo vilkdančiais ima kalenti, o paskum jau skelbkitės, kad norite laikyti kitus. Niekada mūsų kraštas nematė tiek palaidų patrakusių šunų, ir ne jums jau juos besulaikyti. Bet ateis diena, kai šventas perkūnėlis iš giedro dangaus išdaužys ir jus ir visus jūsų šunis, kad žmonės ramiai galėtų gyventi. Tikrai ateis".

Daugiau nieko. Jokio parašo, nei vietos. Mėlyno apglamžyto popieriaus skiautė iškrito ant stalo Lapkui iš rankų, ir visi keturi vyrai sėdėjo gerą valandą netardami nę žodžio. Jų tylėjimą nutraukė telefono skambutis. Žaliokas paėmė ragelį ir padavė Lapkui. Tas palengva kažinką kitą galvodamas, pridėjo jį prie ausies.

— Dabar nieko konkretaus, bet turime vilčių. Taip, taip. Atrodo, kad reikės išvažiuoti surinkti. Ne, ne. Tiesioginiai pranešimų dar neturime, bet žinias renkame aplinkiniais keliais. Taip, taip. Mes jau tą esame ir nutarę. Mes tik surinksime žinias kur ir kiek, o paskum tiesiai mobilizuosime. Ne, ne. Rytot dar negaliu, bet poryt arba vėliausiai užporyt pradėsiu. Taip, taip. Davinius mes renkam įvairiom kryptim. Aš taip ir galvoju. Bent dešimtį, žinoma. Pirmai pradžia bent dešimtį reikės surinkti, o paskum jau plėšime. Dabartinį taip. Tą galite pamatyti visada. Tiesa, jūs dar nematėte. Koks iš mano pusės apsilėdimas. Man seniai reikėjo pakviesti jus ir pademonstruoti jo gabumus. Vargu ar visoj tarybų tėvynėje atsirastų kitas toks nuostabus šuo. Su juo mes galėsime stoti į lenktynes su visais tarybinių šunų laikytojų klubais. Ne, ne. Neperdedu. Tikrai neperdedu. Pamatysite. Už pusvalandžio? Gerai. Aš laukiu.

Kiti trys visos kalbos metu tylėjo net

nemirksėdami. Iš karto jis susiraukė, kaip perkandęs žalią miškinį obuoliuką, net ašaros akyse nuo susiraukimo buvo pasirodę, paskum palengva keitėsi, lyg kas būtų su kiekvienu žodžiu lašinę po lašelį saldžiai gaizaus syruopo, o galiausiai ėmė į kalbos faktą linkčioti, kaktą beveik stalą mušdamas, tik kai vamzdely pasigirdo klektelėjimas, jis atsistės, dar kelis akimirkinius pasiklausė, ar anas vėl nepašm dar ką priminti, išlengva padėjo ir tyliai apžvelgė draugus.

— Vilkomirskis ateina, — tyliai pasakė.

— Supratom, — visi pakartojo. — Nori pamatyti, ko išmokėm šunį, — pridėjo.

— Supratom, — palingavo galvom visi trys ir apsižvalgė.

Kampe gulėjo Juodis, susirietęs ir viena koja snukį pridengęs. Kitam buvo sustumta pilkai marga krūva laišku.

— Juodi! — pašaukė Lapkus.

Juodis nę nepajudėjo, tik vienos akies vokas nežymiai traukėlėjo.

— Juodi! — pakėlė balsą.

Šuo pakėlė galvą, sutingusiom akim pažiūrėjo į šeimininką ir vėl padėjo atgal.

— Ar tu supranti, ką sakau, šunpalaiki tu! Mus pribaihti nori. Eik čia! Ir tuoj!

Šuo nerangiai atsikėlė, uodega pabrukęs pribinokino prie Lapkaus, bet akių nepakėlė. Lapkus sukando dan-

tis: jam dilgsėjo kojose spirti snukin taip, kad šuo nę dantų nebesusirinktų, ir išeiti.

— Klausyk, tu jo nebeušk, — įsiterpė Baltramiejūnas. — Nekaltai mušamas ir šuo gali įsižeisti.

— Tu išmanai, kas kaltas ir kas nekaltas. Jeigu pasakyta ir turi padaryti! Ir su džiaugsmu! Šokinėdamas turi daryti! O jis čia: kaltas, nekaltas. Kaltas, kas nedaro kaip liepiamas. Jeigu pasakyta turi šokti kaip iš ugnies ir daryti, o jei ne — sutrinsiu ir pavėju paleisiu, kad nę kvapo neliktų! Supranti.

— Bet ką darysime su tais? — labai ramiai pastebėjo Pupinis, mesteledamas akimis į kampą.

Ir labai laiku, nes Lapkus jau buvo pakėlęs koją spirti šunį, o šuo, praviepes snukio kampą, buvo ėmęs rodyti dantis.

Visi sužiūro į kampą, kur buvo sumesti tris dienas skaityti laiškai.

— O kad juos kur švenčiausias perkūnėlis pakeliui būtų sudeginęs, — nusikeikė Lapkus.

— Sumeskim į spintą, — pasišovė Baltramiejūnas.

— Ne. Vilkomirskio akys kiaurai mato. Aš manau, nereikia aiškinti, kas atsitiktų, jei Vilkomirskis nors vieną perskaitytų.

— O tegu skaito, — numojo ranka žaliokas. — Ne mes juos rašėm. — Bet mes prašėm! Supranti!

Mes parašėm tą kvailiausį atsišaukimą, kad jį...

— Aš tik nerašiau, — bumbtelėjo.

— O kas nunešė laikraštį! — trenkė Lapkus kumštį į stalą, kad net šuo atatupstas pasitraukė. — Kai gerai, tai: aš, kai bėda, tai: tu! Palauk, mes dar turėsim reikalų!

— Palaukit vyrai. Kai praeis vėtra, nueisim po žvaigždę ir viską sulysinsim. Duokit čia, tuoj sukūrensime ir bus baigta.

Jis išsitraukė degtukus ir atidarė krosnies dureles, o Pupinis pasigriebė glėbį popierių, bet Lapkus sulaikė.

— Nespėsim, — pasakė jis. — Rastų Vilkomirskis deginant popierius, velniai žino, kas pasidarytų. Popierių reikia deginti palengva, o kitaip jis išlekia pro kaminą, ir visą apylinkę žino, kad tu degini popierius. Mes padarysim kitaip, o paskum pagalvosim. Jums nereikėtų aiškinti, kas gali atsitikti, jei MVD sužinotų, jei mes čia visi susirinkę popierius deginom. Popierių niekas niekada be reikalo nedegina.

Taip kalbėdamas, jis ištraukė iš už spintos superinį maišą, iškėtojo, o kitiems liepė jin krauti laiškus. Jie krovė, o Juodis stovėjo po stalą ir vieną akį pravėręs žiūrėjo, kaip vyrai dirba.

Kai visi buvo sumesti užsuko maišą ir padavė žaliokui.

— Kur jį dėti? — paklausė.

(Bus daugiau)

Pritrūkus šovinių kariauja akmenimis

(Mūsų bendradarbio Algirdo Buturlovo laiškas iš Korėjos)

Jau dvi savaitės kaip mes pasitraukėme į užfrontę poilsui. Dar maždaug prieš mėnesį laiko, kada Korėjos fronte, o ypatin- gai mūsų diviziono ruože, užvirė žiaurios kautynės, nieks ir ne- galvojo, kad už poros savaičių reikės savo mantą susikrauti ir lengviau atsidusti. Manom, kad kiekvienas gali suprasti ką fron- te kovojančiam kariui reiškia poilsis ir dar neribotam laikui, užfrontėje.

Taigi, neribotam. Mūsų vietą užėmė geltonosios rasės atsto- vai kurie, dažniausiai, po keletos šūvių ir pradingsta. Vieni sako, kad jie mažai apmokyti arba kokie nors kiti trūkumai būna to priežastimi, tačiau, bendrai paėmus, jie turbūt ir patys ne- žino kokiam tikslui kariaujama ar bent ko gero iš to susilauks. Kada du pėšasi kam čia trečiam maišytis... Pereitais metais, žiemos metu, buvo atsitikimas, jog permetant diviziją į užfron- tę vieną pulką dar pusiaukeles nepasiekus gražino, nes kiniečiai prasilaužė. Bet šį kartą mes lai- mingesni ir tikėsimės, kad prieš grįžimą į frontą bus pasirašytos "paliaubos". Tuo tarpu visi tik apie tai gaudus ir skleidžia. Ma- žai tam galima tikėti, nes čia gaudų vistic nesusijaudai.

Esame dabar gerame nuo- tolyje nuo fronto ir gan gražioje vietoje. Galėčiau pasakyti, tai pirmą tokią vietą matau Korė- joje. Stovykla tarp kalnų, puši- mis apaugusi, ir upelis čiaurle- na. Vieti tiek maloni, kad val- gydymas pietus prie upelio ant akmenų, užsimiršti kur beesas. Gyvenam palapinėse ir su pa- togumais. Gavome iš lentų su- kaltas grindis ir benzino bei alyva kurenamus pečiukus, ku- riams šildyti reikia apie 20 ltr. (5 galionus) degalų šešioms va- landoms. Didžiausią paros dalį tuos pečiukus reikia iki raudon- umo kaitinti norint išgauti šiek tiek šilumos. Vakare, prieš eidami gult, vyrai susėda keletai minučių aplink paplėpėti. Taip ir jauti, kad nugara šala, o iš pečiuko pusės — milžiniškas karštis. Naktys darosi vis šal- tesnės. Korėjos žiema artinasi. Gavome pūkų kimštus maišus, tačiau paryčiai ir juose šalta. Prieš keletą dienų šaltis buvo tiek didelis, kad lauke viskas baltavo.

Apie šaltį kalbant, reikia pa- minėti kiniečius, kurie, daug- moje vis dar dėvi savo vasarines uniformas. Paprasta, plona me- džiaga tikrai kad ir jų nešildo. Jų tiekimas 24 valandas paroje trūkdomas amerikiečių lėktuvų ir tokios armijos kaip kad jie turi, greitai neaprupinsi.

Yra pagrindo manyti, kad jei- gu Jungtinių Tautų daliniai ki- nų netrukdyt jie pasilikę ilgesnį laiką toje pačioje vietoje. Mūsų, paskutiniomis dienomis užimose kinų pozicijose, buvo rasta ne- mažai maisto ir tokių bunkerų, kuriuos kasa tik tie, kurie gal- voja juose žiemą praleisti. Ta- čiau, kaip minėjau, žieminių rū- bų neradome.

O dabar apie tas dienas, kada mūsų divizija pakilo užimti

svarbias mums, kaip ir kinie- čiams, augstumas. Prieš tai mū- sų fronte ypatingos veiklos ne- buvo ir prieš atakuojant reikė- jo atsiminti, kad kiniečiai bus gerai įsitvirtinę. Nebuvo apsi- rikta. Taigi X dieną, 2 val. ryto prasidėjo puolimas. Pirmas ne- tikėtumas buvo, kad vietovės buvo kiniečių taip užimuotos, jog atrodo, kad viskas sugrius. Čia kiniečiai naudoja "medines minas" vietoje plieninių. Tai yra pati mina randasi ar atrodo kaip paprasta medinė dėžė ir su detektorium medinę miną su- rasti yra labai sunku arba neįma- noma. Visos mūsų rastos minos buvo gamintos demokratiš- kiausioje pasaulyje respublikoje. Nugalėjus šią uztvarą, prasidėjo tikras kryžiaus kelias. Kariai pakelyje randa įvairių konservų dežučių arba panašių dalykų, tačiau viskas buvo sprogstamie- ji užtaisai. Praėjus dienai, mūsų daliniai pasiekė šią dieną pa- skirtą tikslą. Aukų skaičius, ga- lima pasakyti, abiejų pusių bu- vo lygus, bet štai kas buvo vie- name kalne rasta. Bunkeriai iš- kasti tokie, kad mūsų ekspertai galvas turėjo pakrapštyti ir pri- pažinti, jog įtaisytą puikiai. Įsi- vaizduokit statų kalną, į kurį padarytas viršūnėje įėjimas į nedidelę patalpą iš kurios per kitą urvą su slenksčiu vandeniu sulaikyti, patenkama į gyvena- mas patalpas. Iš jų, apie 10-15 jardų ilgio urvai veda lauk ir atstoja šaudomąsias angas. Ka- reivis, tupėdamas, arba tiksliau išsireiškus, gulėdamas tokioje užmaskotoje angoje gali šaudyti ir nebūti pastebėtas, nebet iš parako dūmų. Vienu žodžiu, bun- keris daugiau panašus į gudrios lapės išraustą ola.

Ir štai, šią naktį visi pavargę, griuvo poilsui. Keli iš sanitarų įsitaikė viename bunkerje ir, jausdamiesi patogiai, saldžiai už- migo. Paryčiai juos kažkas pa- žadino ir, vyrai pašokę, žūrėjo aštuonioms ginkluotiems kinie- čiams į šautuvų vamzdžius... Griebtis už ginklo buvo per vė- lu, bet... ir nereikalinga. Ki- niečiai padėjo ginklus ir išsiaiš- kino, jog jie nori pasiduoti. Rei- kia pripažinti, kad vyrukai tu- rėjo laimės, nes taip patogiai užmigus galėjo ir neprabusti.

Kitą dieną puolimas tęsėsi. Geriausiai atvaizduoti jo eigą galima būtų trumpais faktais, kuriuos mielai jums paduo- du, nes tai savotiški stebuklai apie kuriuos vertėtų pakalbėti.

Mūsų divizijoje yra pulkas, sudarytas iš ispaniškai kalban- čių Puerto Rikiečių. Vyrai, kaip pietiečiai, visi žemo ūgio ir tam- sūs. Pasizymėję kaip geri ka- riai, ypatingai durtuvų kauty- nės. Taigi, mažesnis dalinys bu- vo kiniečių atkirstas vienoje aukštumoje. Vienas iš vyrų bu- vo pasiūstas kaip nors pasiekti kuopą. Ir štai jo žodžiai: bėgau kuo smarkiausiai ir staiga prieš mane — kiniečiai. Aš, sako, bu- vau grynai lauke be jokios priedangos. Tačiau, mano lai- mei, netoliese pamaciau griovį, vedantį į upelį, kur norėjau pa- tekti. Tuo laiku kiniečiai pradė- jo šaudyti ir artintis. Galvojau kaip nors pabėgti, bet buvo per vėlu. Užtaisius ginklą, durtuvą ir sakau, ginsiuos iki paskuti- niųjų. Kada buvo laikas atida- ryti ugnį į kelis arčiausiai esan- čius komunistus, jų tarpan įkri- to 81 mm. minosvaizdžio svied- nys. "O kur ta lėlė sprogs, ten ir žolė neauga". Pasinaudojęs laikinu komunistų sumišimu tuo grioviu patekau į upelį, bet ki- niečiai vėl ant kulnų lipo. Ir staiga iš kažkur pasimaišė savas lėktuvas, kuris pribai- gė mino- svaizdžio pradėtą darbą. Bet tas dar ne viskas.

Vyrukas, pasiekęs savas lūni- jas buvo apšaudytas saviškiu.

Šiaip taip prislinkęs pradėjo an- gliškai šaukti, tačiau ugnis ne- sustojo. Galu gale, jam iš pa- skutinių jėgų sušukus ispaniš- kai, jis buvo atpažintas, nes pa- teko į savo ispaniškai kalbančių kuopą.

Ar girdėjote kada, kad šiais, modernių ginklų laikais, būtų akmenimis kovojama? Bet štai tas atsitiko Korėjoje. Vienas skyrius prisiartinio prie smar- kiai gino komunistų bunkerio taip, kad pasitraukti nebegali- ma, o šovinių stoka. Kritiška padėtis, bet nebėra išeities. Vie- nas iš kareivių pradėjo bunkerį bombarduoti akmenimis ir to- pasekoje, kiniečiai, nustebe to- kia nepaprasta taktika, iš bun- kerio pasitraukė...

Kalbant apie akmenų mūšy- mą... tai vieną iš seniausių ir populiariausių šakų Korėjos gy- ventojų sporte. Nežinau, kiek tas sudaro malonumo, tačiau jeigu pramuša galvą arba išmuša dan- tis, tai viskas tik sportas... Daugumoje žaidžia jauni vyrai, kaimas prieš kaimą. Piktumo nėra, nes viskas tik sportas. Na, o pasportavus reikia užkasti. Jeigu korėjiečiai verda valgi, tai galima pažinti iš keletos mylių, nes svogūnai ir česnakas užima kvapą. Taip pat ir korėjiečiai pa- valges negali to kvapo atsikra- tyti. Ta jų "buza" vadinama "suki-joki" plačiai žinoma Japo- niijoje ir kituose oriento kraštuose. Turinys: ryžiai, česnakas, svogūnai, druska, cukrus, smul- kiai pjaustyta jautiena, kumpis,

įvairios daržovės ir t.t. ir t.t.

Suki-joki dabar gaminant ge- riausia galima matyti pabėgė- lių surinkimo punktuose. Prieš pasitraukiant poilsui man tuose punktuose tekdavo dažnai būti ir pamatyti įvairiausių dalykų. Su įdomumu žiūrėjau į verdantį suki-joki. Verda dideliame, keis- tos formos puode, iš kurio visa šeima ir srebja. Po tokių pietų kartą pavaišinau tokią šeimą kramtoma guma. Visi dėkodami nusilenkė. Iš mandagumo ir aš nusilenkiau. Jie nusilenkė, aš nusilenkiau, linkt, linkt ir taip galį linguoti keletą valandų. Toks jau žmonių paprotis, ir vyrai, kurie būvojo ilgesnį laiką Japonijoje, tiesiog kartais ne- žino kada sustoti linkėti, nes ir ten taip priprasta: linkt, linkt... Patys bėgliai labai blo- gai atrodo. Su saviu nieko ne- turi, išskyrus mažą ryšulėlį, ku- riam gali rasti žiupsnį ryžių ar kitos rūšies maisto. Daugumoje stengiasi pasiekti mūsų linijas nakties metu ir jų vargai nesu- lyginti su mūsų. Jų tarpe yra nemaža ir tokių, kurie at- vyksta iš komunistų pusės šni- pinėjimo tikslu. Nuo tokių apsi- saugoti ir čia yra jau gerai pa- žįstami "screeningai". Neseniai viena senesnio amžiaus moteris buvo atpažinta kaip prieš kele- tą savičių buvusi tame pačiame surinkimo punkte. Ji, mat, bu- vo mūsų pusėje, grįžo pas komu- nistus ir vėl atgal. "Screenin- gams" sunkumų sudaro trūku- mas vertėjai. Bet iki šiol darbas ejo sėkmingai.

Užvakar vakare turėjau malo- nią staigmeną. Gavau laišką iš V. Juodvalkio ir asmeniškai su- tikau Brazaitį. Jis čia buvo dvi dienas, bet, deja, buvo kažkur išsiūstas. Sunku pasakyti kur, bet tikėkimės, kad jam nereikės

ST. NASVYTIS "TREMTIES" NEBEATSTOVAUJA

Ligšiolinis "Tremties" atstovas JAV praneša:

Dėl laiko stokos toliau "Trem- ties" ir jos leidinių Amerikoje nebeatstovausiu. Tais reikalais prašau kreiptis į kitus "Trem- ties" atstovus.

Visiems užsisiakiusiems per mane "Altiorių Šešėlių" knygos išsiųstos. Jų gavimas kai ku- riams žymiai sutrukdė dėl klū- čių iš vokiečių muitinės pusės. Klūtys nugaltos ir knygos vi- siems išsiųstos. Jei kas kartais dėl pašto kaltės knygos negautų (kas netikėtina), man įmokėtus pinigų atgaus iš manęs.

Šia proga reikiu padėką vi- siems, kurie taip uoliai rėmė ma- nu atstovaujamus laikraščius pirmiau "Lietuvių", vėliau "Trem- tių", tuo įgalindami išsilaikyti Vokietijoje lietuviškai spaudai. Kartu reikiu mano gilia padėką Dirvos redakcijai už nuolatinį "Tremties" skelbimą be atlygi- nimo.

Su gilia pagarba
Steponas Nasvytis
4579 W. 157 St.,
Cleveland 11, Ohio.

•PAKELIUI Į MIRTĮ —
B. Gaidžiūno aprašymai
apie pergyvenimus vo-
kiečių kalinimuose. 231
pusl. Kaina \$1.00

akmenimis kariauti. Vladą Gy- nią staigmeną. Gavau laišką iš V. Juodvalkio ir asmeniškai su- tikau Brazaitį. Jis čia buvo dvi dienas, bet, deja, buvo kažkur išsiūstas. Sunku pasakyti kur, bet tikėkimės, kad jam nereikės

Ar pažįsti šį kraštą?

Jungtinių Valstybių miestai

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Kultūros įstaigų srity Bostone pirmoje eilėje žymėtinai Meno Muziejus su išskirtiniais Tol. Ry- tų rinkiniais — kiniečių ir japo- nų tapybos ir skulptūros rinki- niai laikomi svarbiausiais vaka- rų pasauly. Šalia jų pažymėti- ni Indijos rinkiniai ir turtingi Europos ir Amerikos menininkų tapybiniai ir skulptūriniai še- devrai. Įdomu, kad muziejus tu- ri ir mūsų P. Rimšos "Artoją", deja, pastatytą labai nevykusio- je vietoje. Turtingas savo rin- kiniais yra Peabody archeologi- jos ir etnologijos muziejus Har- vardo u-tė, įst. 1866 m. Muzie- juje yra daugiau 500 ekspedicijų atgabenti rinkiniai iš visų pa- saulio dalių, vaizduoją Afrikos, R. Vandenyno ir kt. tautelių et- nologiją, papročius ir kt. Mas- sachusetts valstybės Istorinė Draugija, įst. 1790 m., yra se- niausia Amerikoje, turi 300,000 tomų biblioteką ir daug retų rinkinių. Harvardo un-tė esanti biblioteka įst. 1638 m., yra se- niausia Amerikoje ir su savo daugiau 5 mil. tomų šiuo metu didžiausia iš un-tų bibliotekų pasauly. Teisės srities knygų yra 700 tūkst. tomų, medicinos — 300 tūkst. ir t.t. Biblioteka turi 2600 tomų, atspausdintų prieš 1501 m. Viena didžiausių krašte yra ir Bostono Biblioteka (Public Library) su apie 2 mil. tomų knygų. Amerikoje turi ge- rą vardą ir Bostone veikianti N. Anglijos Muzikos Konserva-

torija, be to, simfoninis orkes- tras (vad. Art. Fiedler) su savo pagarsėjusiais, lengvos muzikos Pops koncertais. Po New Yorko Bostonas turi daugiausia kultu- vuotos muzikos publikos.

St. Louis — aštuntas savo dy- džiū krašto miestai yra didžiau- sias Missouri valstybėje. Jo da- lis įeina ir į Illinois valstybę. Tai nemažas pramonės centras — iš jo gaminių išskirtina lėk- tuvų dalys, alus, chemikalai, vaistai, elektros mašinos, batai, šaldytuvai, gel. vagonai. 1764 m. prancūzų kailių prekybininko įkurtas šis miestas ir dabar lai- komas didžiausiu kailių žaliavos gamybos ir paskirstymo centru. Iš mokslo — meno įstaigų St. Louis pažymėtina Mokslo Aka- demija (įst. 1856 m.) su indėnų relikviniiais rinkiniais ir 75,000 mokslo knygų, toliau — Miesto Meno Muziejus, savivaldybės laikomas ir įkurtas 1912 m. Daug meno rinkinių nuo seniau- sio amžių, plačiai atstovaujamas dekoratyvinis Europos ir Ame- rikos menas, pažymėtinai rytų kraštų skulptūros su retai sutinka- mais kiniečių skulptūros ir por- celiano eksponatais. Miestas tu- ri ir savo perą, ligšiol turėjusią jau 32 sezonus. Per metus opera pastato 10, daugiausia ameri- kiečių muzikalinio pobūdžio spektaklių.

San Francisco — vienas di- džiųjų Amerikos miestų, esąs Ram. Vandenyno pakrašty ir pagarsėjęs pasauly kaip 1906 m. žemės drebėjimo katastrofa yra vienas iš tų centrų, kurie pastaraisiais laikais nepaprastai išaugo. Miesto ir įlankos srity pernai priskaityta per 2,600,000 gyv. ir nemažiau kaip 900,000 jų dirbo pramonėje. Daugiausia ka- pitalo pernai įdėta į šias pramo- nės šakas: maisto produktas, ge- ležį ir plieną, spaudos įmones, automobilius, elektros mašinas ir kt. Per kitus 6 metus numa- tyta išleisti 58 mil. dol. naujiems keliams, užtvankoms ir tune- liams pastatyti. Per vieną mėn. vidutiniškai į miestą atskrenda ir išskrenda per 6000 lėktuvų, gi prekių apyvarta lėktuvais per mėn. siekia nemažiau 2 mil. sva- rų Oro keliu į Atlanto pakraš- čius siunčiamos šviežios gėlės, gi iš ten pristatomi įvairūs na- mų reikmenys ir kailiai. 1949 m. per tarptautinį San Fran- cisco aerodromą perėjo per 1 mil. keleivių — reikia atminti, kad miestas sudaro lyg ir var- tų į Tol. Rytus. Miesto ir jo srities plėtrą gali paliudyti ir namų statyba. 1950 m. jų pa- statyta apie 30 tūkst. Pradėtas statyti milžiniškas Kalifornijos universiteto Medicinos Centras kaštus per 21 mil. dol. 1952 m. atidaromas naujas planetariu- mas su 500 vietų. Didžiausi pa- sauly tiltai jungia San Francis- co įlankos miestus. Kai kurie jų yra 12 m. ilgio, eina virš van- dens paviršiaus 7 m. ir yra augš- čio 746 pėdas nuo vandens, pav., The Golden Gate tiltas. Pažy- mėtina, kad šis miestas pasta- ruoju metu pasitarnavo ir pa- saulinei, amerikiečių vadovauja- mai, taikos politikai. 1945 m. čia iškilmingai įkurtos Jungti- nės Tautos, gi šiais metais pa- sirašyta taikos sutartis su Japo- nija.

Meno, mokslo institucijų tar- pe minėtina Kalifornijos Moks- lo Akademija, seniausia Ram. Vandenyno pakraščiuose. Ji iš- laiko viešą gamtos istorijos mu- ziejų, mokslo biblioteką ir tyri- nėjimų rinkinius. Jų labai daug esama iš Kalifornijos, Aliaskos ir Galapagos salų.

(B. d.)
Pažengė V. AL

FRANK SUOPIS

"YES! A \$300 Crosley Gift Certificate
to the winner of my own CROSLLEY
'American Way' Contest—plus \$100 cash to the
church or recognized charity* named by winner."

YOU MAY WIN \$10,000 IN NATIONAL CONTEST!

TWO CONTESTS! EASY TO ENTER! NOTHING TO BUY!

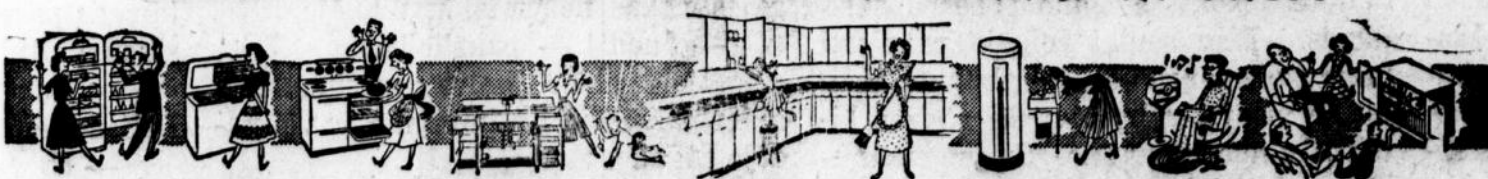
NOW! Come and see me about this store's own "American Way" Contest and the Crosley National Contest. A total of more than \$2,000,000 in prizes in the National and Local Contests, for you and your churches or favorite rec-

ognized charities! More than 6,000 prizes in cash and Crosley Gift Certificates... National First Prize \$10,000 to the winner — and \$10,000 additional to the church or recognized charity named by winner! Easy to enter! Nothing to buy!

*The term "church or recognized charity," as used herein, means a church or charity which is exempt from taxation under Section 101 (6) of the Internal Revenue Code.

CONTESTS CLOSE MIDNIGHT, DECEMBER 1, 1951.

COME IN FOR YOUR FREE ENTRY BLANKS AT ONCE!

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave

EX 1-0911

BLANKUS GALIMA UŽPILDYTI
IR LIETUVIŠKAI — svarbu tik
pasisakyti!

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

DR. ANTANAS
RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinus,
keičia stiklus

4701 S. Damen Ave.,

Chicago 9, Ill.

(47-sios ir Damen kampas)

Priima: 6-9 v. v.;

šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.;

trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

ATSKIRI KALBOS DALYKAI

1. Servantė ir Iliuojus.

Savo laiku M. Gudelis, triukšmingai užsipildamas "Lietuvių kalbos vadovu", tarp ko kito buvo užkliuvęs ir už **Servantės** rašymo. Jam atrodė tai visai nesuprantama: jo samprotavimu nei vienas Kastilijos gyventojas, nei vienas ispanas inteligentas negalys nukąsti **Servantės** galūnės, o štai dabar ėmė tai ir padarę nelabieji Vadovo autoriai (žr. 1950 m. Naujienos Nr. 241). Vėliau, tu pačių metų Naujienų Nr. 267, neva plačiau pagrįsdamas šią savo nuomonę, jis šiaip rašo: "Dr. Skardžius nukando s rašytojui Servantes, kur jos negalima nukąsti, bet ją paliko Iliuojus, kur s visai nereikalinga".

Neliečiant pačios terminologinės M. Gudelio gražblystės, tarp ko kito buvo savo laiku nurodyta, kad **Servantė** be galūnės s yra nei Vadovo autorius, nei Pr. Skardžius prasima-nymas, bet visuotinai vartota lytis mokyklinėje lietuvių kalboje Lietuvos nepriklausomybės laikais. Ir dar daugiau: **Servantės** rašymas buvo siūlomas ir visų rašybos komisijų; tokia lytis vartojama ir LTB švietimo Valdybos 1948 m. paskelbtoje lietuvių kalbos ir literatūros programoje. Taigi terminas "nukandimas" iš tikrųjų yra arba sąmoningas publicistinis gnybis Vadovo autoriams, arba papras- to nežinojimo išvada. Šituo pat būdu būtų galima paklausti: kas gi pagaliau Mozė nukando galū- nę s? Juk **Mozė** (iš hebr. **Moše**) sen. graikų ir lotynų kalbose aiš- kiai tebeturėjo galūnę s; jė te? beturi ir vok. **Moses**, angl. **Moses** (tr. **Mozis**, **ziz**).

Bet daug rimtesnis yra Ili- nois klausimas. Standartinis 7 laidos Websterio, New Collegiate Dictionary" duoda dvi tarimo lytis: **ilinoi** ir **ilinoiz**. Vietinis tarimas yra **ilinoi**, panašiai kaip **Arkansas** vietoje tėra **Arkansas**, be s (su ilgu galūni- niu o, tos pat rūšies, kaip ir žo- džiuose **soft**, **lawyer** ir kt.); ši pastaroji lytis, **Arkansas**, yra pripažinta ir oficialinė; žr. H. L. Mencken, *The American Lan- guage*, *An inquiry into the de- velopment of English in the United States* (4. Edition. New York, 1937. 541 psl.). Fr. Colby, *Your Speech and how to improve it* (New York, 1941. 48 psl.). Taigi tuo vadovaujantis, visiškai ramiai **ilinois** galėtų būti pririnkus lietuvinamas į **ilinojus**, ne **ilinoizas**, kaip kad iš stan- dartinio amerikiečių tarimo ga- lėtų būti kieno nors siūloma. "Lietuvių kalbos vadove" dėl skubos nenurodytas joks lietu- viškas **ilinois'o** tarimas, bet ki- toje laidoje tai turėtų būti pa- daryta: šalia įprastinio **Servan- tės** pavadinimo gerai dera ir **il- nojus**, ne **ilinoizas**, panašiai kaip kad **Chicago** yra jau įprasta tar- ti **Čikaga**, ne **šikaga**, **ilino- jus** tik su dviem l), ne **ilinoizas** vartojamas ir pačių Naujienų, pvz.: Dr. H. Herbold- heimer paskirta **ilinojaus** civilinės gynybos direktoriaus pa- vaduotoja (1951 m. Nr. 184).

2. Tarena, tarsena ir tartis

Dirvos Nr. 15 yra parašyta: jos (radio) pranešėjos) aiški t a r e n a. Bet iš tikrųjų šis ter- minas yra netinkamas. Visų pir- ma priesaga -ena gana retai te- vartojama veiksmui žymėti, pvz.: gyvena-os "gyvata, gyve- nimas", keikena "keikimas", klegena "klegėjimas, kalba", lū- žena "lūžis, lūžimas" ir kt. Dau- giausia šia priesaga žymimi vei- kėjai (nomina agentis), dažniau- siai niekinamai (pvz. **gaišena**

"nugaišelis, pasibaigėlis", kvai- šena "nepilnaprotis", **pešena** "kas apsilėdęs plaukais, nesusi- šukavęs, susivėjęs", **stipena** "pu- siau pastipęs žmogus ar gyvu- lys" ir kt.) arba konkretūs daiktai (pvz. **kaišena** "drožu- vas", **lenkena** "skaptas, lenktas strūgas", **puvenos** "puvėsiai", **vežena** "vežamieji daiktai ir kt.). Tai, kas Dirvoje t a r e n a pavadinata, yra ne paprastas ta- rimas, bet tarimo rūšis, jo iš- dava (anglų pronunciation, prc. prononciation, vok. Ausspra- che), ir todėl tai savokai reikšti geriau tinka gyvosios kalbos (laziūničių) žodis **tartis**, kuri yra sudaryta tuo pat būdu, kaip

pvz. būtis "būvis, buvimas", mirtis "mirimas", sprūstis "su- sigrūdimas, kamšatis", žūtis "pražūtis, prapultis" ir kt. To- liau šalia tarties "pronuncia- tion", kuri kalbotyrinėje lietu- vių literatūroje jau terminu įsi- galėjusi, dar vartotina ir tarse- na (šaknyje kirčiuotina) "tari- mo būdas, dikičia (angl. man- ner of pronouncing, prc. manie- re de parler, vok. Diktion, Sprachweise)". Šienu terminali savo reikšmėmis gali būti pvz. šiaip skiriami: kiekvieno gero artisto turi būti gera t a r t i s ir raiški (ekspresyvi), meniška t a r s e n a, žr. "Lietuvių kalbos vadovas", 544-45 psl.

KALBINĖ APŽVALGA

Adomas Šernas rašo apie bam- biza ir kitus "Lietuvių kalbos vadovo" neaiškumus bent tri- juose Naujienų numeriuose (Nr. 259-61). Rašo kukliai, be nereik- kalingo autorių gnaibymo ir sa- vo straipsnio gale, prisipažinda- mas nesąs kalbininkas, tariasi galėjęs kur nors suklysti arba vieną kitą nereikalingą šiurkš- tesnį žodį tarti, nors to ir ven- gęs daryti. Ir tiesa: jis nesi- drabsto imantriais patyčių ar paniekos perlais, kaip kad kiti Naujienų kritikai yra darę, bet savo išvedžiojimais nėra ginč- jama dalyko ir prie tiesos priar- tines. Nenorint kartoti, kas jau anksčiau buvo pasakyta, čia ten- ka tik trumpai štai ką pastebėti:

1. Nei A. Šernas, nei J. Ja- šinskas, nei ev. ref. sinodas, nei kas kitas negali nuginčyti au- tentiškų faktų, kurie yra duoti didžiajame liet. kalbos žodyne. Tie faktai dar pakartotinai yra patvirtinti kitų tiesioginių šal- tinių.

2. "Liet. kalbos vadovas", kaip pakartotinai spaudoje jau pranešta, buvo gana sku- bomis rašomas, ir dėl aplinkybių net nesusėdėjo daugelio dalykų korektūrose at- taisyti, bet Naujienų kritikai, jų tarpe ir A. Šernas, be atodai- ros į tai nekrepia jokio dėmesio ir šališkai savo tvirtina.

3. "Liet. kalbos vadovo" re- daktorius, tiesa, yra buvęs ir Liet. Enciklopedijos kalbotyros skyriaus redaktorius, bet apie bambizą jis ten nerašė, nei už- tą rašymą imasi sau kokią at- sakomybę. Liet. Enciklopedijoje yra ir daugiau nekalbininkų ra- šyta apie kalbinius dalykus, ir su tais rašymais laikurie kal- bininkai nevisai sutinka; apie tai iš dalies savo laiku buvo pvz. ir Vaire rašyta.

4. "Liet. kalbos vadovas" nėra jokia enciklopedija, nei jis pretenduoja toks būti: jame, kaip pratarmėje aiškiai pasa- kyta, tyčiomis buvo vengian- platesnių apibrėžimų, ir todėl daugelis dalykų yra arba visai neapibrėžti, arba nusakyti vi- siai trumpai, galima sakyti, sim- boliškai, dudeniška. O Dudene, oficialiame vokiečių rašybos va- dovėlyje, pvz., inkvizicija yra šiaip nusakyta: "Ketzergericht; strenge Untersuchung". Web- sterio "New collegiate dictiona- ry" inkvizicija tarp ko kito šiaip apibrėžia: "The systematic pur- suit of heresy and the punish- ment of heretics". Taigi kas yra heretizacija, heretikas arba erezija, eritikas (vok. Ketzer, Ketzer, angl. heresy, heretic)? Hereti- kas lietuviškai nuo XVI amžiaus vadinamas kligonas (1600 m.), atskaldūnas, atskaluonis, atpuoli- nys ir klaidūnas, paklaidūnas, klaidūnis, klaidatikis. Nieder- manno, Senno ir Brenderio "Liet. rašomosios kalbos žodyne" klai- datikis vokiškai verčiamas į Irr- glaebiger, Ketzer, Haeretiker

(485 psl.). V. Pėteraitis "Liet. angliškaime žodyne" klaidatikį irgi verčia į anglų heretic (180 psl.). Tad kurgi Vadovo prasi- lenka su tiesa? A. Šerno noras išplėsti šią savoką tam tikra kryptimi yra jau tikybinės ideo- logijos reikalas, o Vadovas kaip tik sąmoningai to ir vengė.

5. Kad A. Šernas, kaip kiti Naujienų kritikai, nedaug tesi- skaito su lietuvių kalbos fak- tais, tarp ko kito rodo ir pasto- rius: jis nepatenkintas Vadovo šio žodžio nusakymu ir yra lin- kės jį pakeisti kunigu. Tai yra jo asmeninis ir tikybinis reika- las, ir tam niekas nesipriešina. bet jis negalės nuginčyti, kad pastoriumi (iš lot. pastor "pie- muo, ganytojas") lietuvių kal- boje lig šiol daugiausia buvo vadinamas protestantų (gaila, tai Vadove nepažymėta) ir ev. reformatų kunigas; katalikų kunigai pastoriais niekad ne- buvo vadinami.

6. Pagaliau A. Šernas dar pri- mena, kad Vadovas susilaukęs ir kitų aštrios kritikos. Taip, bet jis tos kritikos kaip tik dau- giausia susilaukė iš Naujienų, kurios ką kritikuodamos nevi- sados jieško tiesos, o tenkinasi tik gnaibiojimais ir šiaip aštres- niais pasakymais. Pvz. kalbos reikalui iš tų kritikų beveik jo- kios konkrečios naudos nėra: jie kaip apspangę Vadove sąmonin- gai nemato jokių gerų dalykų, todėl savo šališkumu daug kur prasišlenkia su tiesa; jie dau- giausia yra kibę į korektūrinius dalykus arba rašę grynus nesą- mones; pvz. M. Gudelis Vadovą, rašančį architektas, monarchas, ne architektas, monarkas, itarė net grįžtant į Aušros laikus! Taip pat ir prof. Vikt. Biržiška, šiaip jau gana geras žmogus, pi- giai susigundė Naujienose pa- berti apščiai pagražinamų pa- niekos bei pašaipos "perlų" Va- dovo autorių adresu ir bendri- nėje kalboje įieškoti daugiau matematinių bei loginių prad- menų, todėl jis, iš dalies klupda- mas savo matematiniuose sam- protavimuose, kaip teisingai yra pastebėjęs matematikos moky- tojas J. Zujus, dar daugiau pra- silenkė su kalbine tiesa, pvz. smerkdamas tokius posakius kaip pirmiausia, didesnė dalis ir kt. Pagaliau mokytojas M. K. vi- siškai nusikritikavo tvirtinda- mas, kad tik vienas Pr. Skar- džius tenorį įvesti rašybinį naujenybių.

7. "Lietuvių kalbos vadovo" autoriai ir redakcija gerai nusi- mano, kad jų neviskas kaip rei- kiant padaryta, kad daug kas nesusėdėjo padaryti taip, kaip bu- vorėta. Todėl jie prašyte pra- šo rimtų, kritiškų pastabų, nau- jų autentiškų kalbos faktų, ku- rių dabar nelengva suvaikyti. Bet jie, išskyrus kultūringą prof. S. Kolupailos straipsnį, pa- skelbtą Drauge, blaivų J. Kar- delio atsiliepimą "Neprikli. Lie-

tuvoje", H. Nagio rimtą Vado- vo įvertinimą tame pat laikraš- tyje ir kt., daugiau lig šiol spau- doje nesusilaukė naudingos ir konkrečios pagalbos. L. Damb- riūno "ligeralios" pažiūros į bendrinės kalbos vartoseną dau- gelį dalykų tik dar daugiau su- painioja ir prasišlenkia su fak- tais.

8. "Lietuvių kalbos vadovo" autoriai ir redakcija nėra užsi- spyrę rimtai ir tvirtai pagrįstų dalykų neigti arba į juos ne- kreipti dėmesio: jie su džiaugs- mu priims ir tolimesnėje laidoje pataisys arba atitaisys visa, kas bus bešališkai, visai neabejoja- mai, konkrečiai kalbos faktais įrodyta ir patvirtinta; pvz. S. Kolupailos pastaba, kad akom- ponuoti šalia akompanimentas bei akompaniatorius atitaisyti- na į akomponuoti, jau įtraukta į korektūrinį egzempliorių. Taip pat jie nėra linkę vengti ir da- lykinės kritikos; pvz. Dirvoje buvo plačiai pasisakyta dėl jo- to vartosenos, Drauge dėl prie- veiksnių su -iniai ir kt. Bet tuo pat metu jie nedaug tekreips dė- mesio į kiekvieną neišmaningą priekabumą, nors visai negri- domis to ir nenuleisdami.

KONCERTAS WATERBURY

Gruodžio 2 d. Waterbury įvyks DIDELIS KONCERTAS (TEM- BLE HALL, kampas West Main St. ir Park Place). Programą atliks **Brooklyno Operetos Cho- ras** (50 dainininkų), vadovau- jamas **Mykolo Liuberskio**. Da- lyvaus ir humoristas **Vitalis Žu- kauskas**. Koncerto pradžia 2:30 val. p. p. Rengia Amerikos Lie- tuvių Tautinės Sąjungos Wa- terburio skyrius.

Liet. Legiono posėdis Hartforde

Hartforde (Conn.), lapkričio 4 d. įvyko metinis Am. Lietuvių Legiono štabo posėdis. Dalyvavo vadas P. Jurgėla, pav. P. Nor- kūnas, adjut. J. Liaukus, ūkve- dys A. Urbonas, inspektorius Z. Strazdas, teisėjas — gynėjas T. Sereika, kapelionas kan. J. Meš- kauskas, ginklininkas J. Bogušas ir budėtojas A. Žemaitis. Gydy-

tojas dr. J. Bučnis atsiuntė svei- kinimą. Diskusijose dalyvavo būrys svečių, 4-jo ir 7-jo pos- tų legionininkai.

Iš pranešimų paaiškėjo, jog visi postai talkina Balfui, su Amerikos ir Lietuvos ir postų vėliavomis dalyvauja paradu- se, Vasario 16 pamaldose ir iš- kilmėse, o ši mėnesį rengia Lie- tuvos kariuomenės šventę, ku- rią sujungia su LK Mindaugo krikšto sukaktimi. Štabas ap- svarstė eilę klausimų, nutarė užsakyti uniforminių kepurų ir joms ženklelių (Vyčių Kryžius su vainiku) ir spausdinti Legio- no statutą. Nutarta Kalėdų švenčių proga pasiųsti sveikini- mą JAV kariams, kovojantiems prieš komunizmą, atsimenant ir lietuvių jų eilėse.

Vakare Legiono rėmėjos Strazdienė ir Kurtinaitienė pa- ruošė vakarienę, kurios metu pagerbtas Legiono vadas P. Jur- gėla 50 metų amžiaus proga. Ji, kaip Lietuvos skautų įkūrėją pa- sveikino ir Hartfordo lietuvių skautų vadas sktn. kpt. V. Ne- nortas.

LAPKRIČIO 25 D.

bus minima Lietuvos Kariuome- nės atkūrimo 32-ji sukaktis. Mi- nėjimas bus pradėtas 10 va- landą pamaldomis šv. Tre- jybės Bažnyčioje. Pamokslą sakys kun. Prancuskas. Giedos vy- rų oktetas, vadovaujamas Pet- kaicio. Tą pačią dieną 3-čią val. po pietų lietuvių mokyklos sa- lėje, 339 Capitol Ave., įvyks mi- nėjimo antroji dalis.

BENDRUOMENĖS ORGANIZACIJA PRADEDA VEIKTI J. A. V.

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Šiuo metu Laikinasis Organi- zacinis Komitetas nėra rinktas. Ir jau kilo priekaištų, kad jis srovių reprezentacijos atžvilgiu sudarytas vienašališkai. Esą, tai sudaro pavojų, kad taip vienaša- liškai bus sudaryti ir apygardų organizaciniai komitetai, viena- šališkai galėsia būtų suorgani- zuoti net ir patys rinkimai.

Faktinė padėtis yra tokia, LOK sudarytas iš aštuonių as- menų: keturių chicagiečių ir ke- turų "rytiečių". Chicagiečiai — sąmoningai ar atsitiktinai — kaip tik yra keturių srovių re- prezentantai. Kiek kitaip yra su "rytiečiais". Čia du LOK nariai yra išrinkti "rytiečių" tremtinių draugijų atstovų suvažiavimo (V. Saulaitis ir dr. P. Vileišis), o kiti du pakviesti iš senesniųjų amerikiečių tarpo: prel. J. Bal- kūnas ir Wm. Chase.

Susirūpinusieji tvirtina, kad šie visi keturi esą katalikų srovės atstovai ir, kadangi nutarta LOK prezidiumą sudaryti iš "ry- tiečių", tai va, sako, visais prezidi- umas jau ir yra sudarytas iš vienos katalikų srovės represen- tantų.

Čia, žinoma, tvirtinimas yra kiek perdėtas. Visų pirma tie keturi "rytiečiai" nėra 100% vienos srovės atstovai, kadangi bent jau Wm. Chase, formaliai srovinėms organizacijoms, be- rods, nei nepriklausas, yra žino- mas, kaip veikime dalyvauja- daugia vadinamoje liberalinė- je mūsų visuomenės pusėje. O pagaliau, laikinis organizacinis komitetas juk gi nėra ypatingai lemiamos reikšmės organas, ka- dangi jo uždaviniai daugiau yra techniniai. Kai jis savo užda- vinį atliks, dalyvaujantieji orga- nizacijoje išsirinks vadovybę pa- gal savo daugumos valią (rei- kia bent tikėtis...). Tad ir su- manymai jau dabar tuojau LOK narių skaičių keisti ar didinti, siekiant pilnos visų srovių arit- metinės pusiausvyros, rodos, ap- rimo ir LOK veikys toks, koks jis šiuo metu yra, kovos dėl "valdžios" audrų neblaškomas.

SUMAŽINA ALYVOS SUVARTOJIMĄ

Nauja **Sohio HQD** turi neaplenktą VI — didesnį atsparumą prieš skystėjimą nuo karščio — tirštėjimą nuo šalčio — negu bet kuri pre- mijinė ar speciali alyva. Bandymuose lyginant su kitomis daugiausiai var- tojamomis alyvomis, HQD labiausiai pasižymi taupumu...

su juo nuvažiuoji daug daugiau mylių nepapildęs alyvos!

Neleidžia užteršti motorą

Valo motorą jums bevažiuojant. Valomoji ypatybė triskart stipresnė, naujoji **Sohio HQD** tikrai valo! Tir- pina nešvarumus nuo pistono, stūmoklių, hidraulinių svirčių, alyvos laidų ir tinkelių; pašalina juos bekei- čiant alyvą. Iš tikrųjų pagerina motoro veikimą.

Atpalaidoja daugiau motoro jėgos

Naujoji **Sohio HQD** motorinė alyva žymiai sumažina motoro vidaus trintį, didžiausią jėgos žarį, 10% suma- žina gasolino suvartojimą palyginus su bandymų duo- menimis vartojant kitas žinomas alyvas.

Sulaiko rūgščių veikimą — Sumažina motoro nusidėvėjimą

Naujoji **Sohio HQD** alyva turi patvarų alkalino re- zervą — dvigubai pajėgesnį už kitas geriausias aly- vas — kuris neutralizuoja kenksmingas rūgštis, susi- darančias kiekviename motore — sumažina iki 1/20 motoro susidėvėjimą, palyginus su bealkalinėmis aly- vomis.

Mažina motoro kaitimą • Sulaiko motoro rūdijimą.

THE STANDARD OIL CO. (OHIO)

Laiko motoro dalis sveikas

40 c. kvorta... ne brangiau

PRALENKIA gamintojų re- komendacijas kiekviename au- tomobilyje, koki tik dabar va- žinėja!

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

LIETUVIS VYSKUPAS AMERIKOJE?

Dirvos nr. 43 tilpo straipsnis "Parapijų nuliudinimas neteisėtas", kuriame reiškiamas vilis, kad taip būtų galima Amerikoje turėti savą lietuvių vyskupą... nors kartu nusakoma, kad tam galimybių greičiausia nėra. Amerikos lietuviams, ypač naujai suvažiavusiems, savotiškai lietuviškai galvojant, tikrai norėtųsi, kad Katalikų Bažnyčia leistų turėti čia mūsų parapijoms tvarkyti savo vyskupą, kurį turime, tik reikia tam gauti patvirtimą iš ankščiau.

Taip naujakuriai galvoja tais pačiais išskaičiavimais, kaip kad norėdami, jog pati Amerika — svetima valstybė — daugelį dalykų pritaikytų ir pakeistų taip, kaip buvo Lietuvoje. Kodėl nenorėti: juk lietuviai gyvena savo suvereninėje valstybėje, turėję savo tvarką, o dabar čia viskas kitaip...

Bet kai pagalvosi, kad ne vien lietuviai, bet ir daug kitų tautybių Amerikoje gyvena, visi su skirtingais norais ir pageidavimais, lengva bus suprasti, kad lietuvių norų patenkinti negalima ir niekas to nedarys, nes tada reiktų ir visų kitų tautybių reikalavimus patenkinti. O aišku, kad tas reikėtų grįžti į Babelio bokšto dienas.

Čia noriu priminti ir naujiems, ir seniesiems amerikiečiams, kurie jau bus užmirę, kad 1917 metų liepos mėnesį lietuviai buvo patiekę kardinolui Gibbons, Baltimorėje, prašymą ir pageidavimą, skirti Amerikos lietuviams savą vyskupą. Kardinolas tą lietuvių pageidavimą atmetė, sakydamas, "Katalikų skirstymas pagal tautas tik pakenks katalikybę".

Toks jau yra Katalikų Bažnyčios nuostatas, jo griežtai laikosi Amerikos kardinolai, arkivyskupai ir vyskupai.

Gal daugiausia dėl šių priežasčių, norint turėti religinę laisvę, įvairių tautų katalikų tarpe atsirado taip vadinamų "nepriklausomų" kunigų, vyskupų ir arkivyskupų, kurie bandė kurti Romai nepriklausomas parapijas, argumentuodami, kad žmonių sudėti turtai ir bažnyčios turi skaitytis jų pačių nuosavybe, o ne bendru vyskupijos turtu. Ir lietuviai kai kur turėjo tokias savo parapijas, bet ir jos vėliau po kito krito. Vieni priklausė lenkų vyskupui, kiti paskiau sumanė patys tapti "vyskupais", ar "arkivyskupais".

Katalikų bažnyčios nuostatas nesiskirstyti Amerikoje pagal tautas, sudarę lengviausią išeitį, mūsų nutautėjusiems klebonams atmeti net savo parapijiečių pageidavimą mokyti lietuvius vaikčius savo tėvų kalbos pačių lietuvių įkurtose parapijose mokyklose. Tie klebonai griežtai laikosi tik tikėjimo ir bažnyčios biznio, o patriotizmas jiems tuščias dalykas.

PADEKOS ŠVENTĖ

Ši šventė turi pradžią 1621 m., kada prieš metus "Mayflower" laivu atvyko pirmutiniai anglai kolonistai, išlipę prie Plymouth Uolos, Mass., pabėgę nuo religinių ir politinių persekiojimų Europoje, ir apsigyveno Amerikoje.

Jie pateko, galima suprasti, į labai sunkias sąlygas, turėję pradėti gyventi dviejų savo rankų pastangomis. Metus išvarę, sulaukę šio tokio derliaus, surengė "Padėkos šventę", į ją sukviesdami ir savo kaimynus, draugiskus indėnus.

Serieji amerikiečiai dabar dėdė didžiausias pastangas įrodyti, kad jie kilę iš tų "Mayflower" piligrimų. Kiti gi, lyg pasipriešindami teigia, kad tuo laivu tada atplaukė į Ameriką ir daug

visokių žemos rūšies žmonių, net kriminalistų, ir ta kilme nesą ko didžiulio...

Prezidentas Linkolnas 1864 m. paskelbė Padėkos Dienos minėjimą, kuris įvyksias kasmet patvirtintą lapkričio ketvirtadienį. Ir taip ėjo, kol pastarais laikais Prez. Rooseveltas, biznierių spiriamas, nustatė Padėkos Dieną švęsti ketvirtą lapkričio ketvirtadienį, nes lapkritis laikas nuo laiko turi penkis ketvirtadienius. Penktas jau būna perarti Kalėdoms, kas, biznierių išskaičiavimu, kenkia Kalėdų bizniui. Tą palaiko dabar ir Prezidentas Trumanas. Padėkos diena dabar virto amerikiečių persivalgymo diena, nes tai didžiausia valgybos šventė. Kalakutai virto "padėkos" šventės auka, o jų auginimas išvystė į didelį biznį.

TREMTINYS PUOLA TREMTINIUS

Jonas Armonas (nors Amerikos pilietis), pats 1940 metais nuo bolševikų iš Lietuvos pabėgęs su puse savo šeimos, žinomą su kitu vaiku palikęs žiauriam likimui, be jokio reikalo privertė savo dukterį parašyti į Cleveland News laišką, kuris svetimiems sudarys įspūdį, kad visi lietuviai DP, atvažiavę Ameriką, nenorį dirbti, dėl to, kad jis pažįsta porą tremtinių, kurie, anot Armono, nedirbo Lietuvoje ir apsieina nedirbė Amerikoje.

Kodėl tas turėtų Armoną pykinti, jeigu jie gali be darbo pragyventi, nieko neskriausdami? Jeigu jis norėjo juos už ką pabarti galėjo savo spaudoje pabarti, o ne griebtis šitaip savo lizdą dergti.

Be prasmės Armonas įvelia ir į karo pramonę nepriimamus tremtinius, lyg norėdamas priversti, kad jie kelti, kam dirbtuvės reikalauja ir tuos darbus Amerikos piliečių.

Pats Armonas tame laikraštyje gražiai išreklamavęs patį pirmutinį lietuvių tremtinį, stojusį Amerikos kariuomenėn, dabar lyg visiems prikiša nenorėjimą kariuomenėn eiti, nes Korėjos karas nesą Amerikos karas.

Armonas, dirbdamas ir gyvendamas su Amerikos žmonėmis, juk girdi, tą patį sakant ir amerikiečius, todėl sunku suprasti, kodėl jis tą argumentą panaudojo lietuviams tremtiniams ir savo tautai įgilti, lysdamas visiems lietuviams.

Dar negražiau Armonas baigia savo laišką, kuriame nori primesti mūsų tremtiniams ką tai turėjus su Hitleriu ir Stalinu... Esą dėl to jie biją pildyti savo pareiškimus gauti darbo karo pramonėje, kur tokių pareiškimų reikalauja...

Bendrai, Armonas neturi jodžio pasiteisinimo, darydamas tokius apkaltinimus ir kenkia nam visiems lietuviams.

GĖLES

Dirkti lietuviams maloniausia gėlių krautuvė prie Lietuvių Salės

Čia pasijusit kaip ir lietuviško krautuvė. Čia galėsit gauti ir

LIETUVISKŲ KALĖDINIŲ

ATVIRUKŲ

Pasirinkimas iš 7-nių rūšių.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

6901 Superior Ave.

Keliu į Kolumbiją

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

4. Keliaujančios gyvosios prekės

Žvairus, piktas ir stiprus ryšų vėjas mus norėjo nublokšti nuo rausvų, į vandenyną sumesgusiomis uolomis, Portugalijos krantų. Bet Vespucci ryžtingai įjovė pasiūsiusius vandenius, kol siaurojo kalno papėdėje pasirodė baltų, kaip vaikiškų kūbinių žaislelių pristatyta juosta — Lisabona.

Vėl kompaktiškai atakuojame laivo komisarą, kad leistų mus į krantą. Bet jis turėjo tris nakties laisvo laiko ir sugalvojo naują išeitį. Gerai, aš leisiu, bet portugalų policija telegrafu pranešė, kad nė vieno tėvynės neturintio keleivio neleidžiant išlipti.

Mes būtume ne DP, jei patikėtume tokiu tvirtinimu ir tokiu portugalų policijos mumis susirūpinimu. Kantriai laukėms sustojant laivo ir ruošėms graudžiai kalbai su Salazaro valdžios atstovu. Laivas sustojo, bet portugalų nematyti. Taip, jis matyti, bet laivo apačioje, teltelio gale, krante. O teltelį saugoja laivo jūreivis ir neleidžia mums užmegsti pažinties su portugalais.

Jau įtūžė vėl apsilankome pas komisarą. Jis išsisukinėja. Mes, pajutę jo silpną vietą, reikalaujame portugalų. Kalbon įsimašo kiti aukšti laivo karininkai, kurių vienas, netekęs kantrybės, atvožė išminties knygą ir pasakė visą teisybę:

— Ar jūs žinote, kad jūs esate ne keleiviai, bet keliaujanti gyva prekė?!

Nors tatai mums nebuvo prietrenkianti naujiena, bet vis tik buvo malonu išgirsti ne iš IRO lūpų.

Mums bevedant į kraštutinius nueinančias kalbas, primenant artimųjį praėjusius ir esamus pasaulio valdovus, kitos "keliaujančios prekės" tuo tarpu nuo kranto prisiviliojo portugalą, jam išdėstė reikalą ir jis pabrūkė per orą plačią ranką, atseit, prašau. Komisaras ūmai pasijuto kaip riteris be skydo ir mūsų didelė dalis, be kliūčių gavę leidimus, kūlvirkščiiais išgriuvo iš laivo. O, labai piktam valdanciam komisarui praeinant pro šalį, kažkas paslaptinai šveptelėjo:

— Vargu, ar visi sugrįš atgal į laivą...

Bet, deja, sugrįžo visi. Atrodo, mūsų tarpe nebuvo tokių, kurie būtų numatę savo inkarą nuleisti Europoje.

5. Vargas žmogui su trumpom kalnėm

Į La Guayrą įplaukėme naktį ir kelias valandas dirbojome ramioj jūroj ant inkaro, kol Venecuelos pakrančių policija, ginkluota baisiais kardais, patogia išsimiegojo, užkandė ir, prie juodos kavos puodelio, surūkė po gerą užsieninį, tikriausiai neapmuituotą, cigarą.

Naujasis nematytas kontinentas mus* sutiko negailestinga karšta oro srove, o kalnuotose pakrantėse šypsojosi į mus lentinės, įvairiaspalvės lūšnėlės, kuriose vietoj langų ir durų buvo juodos skylės, aptūpusios tokiomis pat juodais jų gyventojais.

Čia išlipimas į krantą buvo laisvas. Mūsų kaimynai, mėgstą patogumus, išskubėjo apsipirkti. Tačiau mes smarkiai nustebome, kai po trumpo laiko pamatėme juos grįžtant su tuščiais krepšiais, inirtusius ir kažką beplūstančius. Argi Venecueloj bananų nėra? Ne, bananų kalnai, tik miesto policija atkreipė ypatingą dėmesį į jų trumpas, bavariskas kelnės ir pasiūlė alternatyvą: grįžti į laivą ir užimti ilgas kelnės, arba prisiglausti policijos daboklėj. Su-

prantama, jie pasirinko pirmąją. Žiauriai apsiginklavusi uosto policija rūpestingai ėjo savo pareigas. Lipant iš laivo kiekvienam vyriškiui čiuptelėdavo už kišenų ir, užčiuopę ten peiliuką, jį tuč tuojau konfiskudavo savo asmeniškai gerovei.

O karšta 7 paralelės saulė negailestingai čiulpė mūsų prakaito lašus.

6. Tik lietuviams išimtis

Dar nespėjus gerai išaušti iš tolo pamatėme liepsnojančias Curacao naftos rafinerijas. Čia visa žemė persunkusi nafta, visos pakrantės nustatytos milžiniškais naftos tankais, visi keliai ir laukai išpinti vamzdžiais. Pakrantėmis tvyluuoja juodo tiršto asfalto ežerai.

Į mūsų laivą kranais užkėlė didžiules žarnas, per kurias ištisas valandas tekėjo juodas skystimas — maistas galingiems laivo motorams tolimai kelioms.

Su gailesiu tolinomės nuo tos prabangiškos salės, nuo jos puošniųjų vilų. Mūsų laivas pasuko garbiniuota Karaibų jūra paskutiniais Atlanto vandenimis.

Ne vien iš jūreivių, kuriais jau ėmėme visai nebetikėti, žinojome apie garsius Karaibų jūros ryklius ir godžiai dairėmės tikėdamiesi pamatyti jų pulkus. De-

ja, nė vienas nesiteikė mums parodyti savo šypsenos.

Panamos kanalo zonos vandenys mus sutiko priešlektuvinių pabūklų salvėmis. Keli lektuvai vilko marškas padangėmis, o kažkur džiunglėse paslėpti pabūklai juos vaizdavosi esant su raudonomis penkiakampėmis.

Čia jau visi drąsiai ėjome į komisarą biūrą pasiimti leidimų išlipti į krantą. Tačiau šalia komisarą stovėjo amerikiečių uosto karininkas ir jo akivaizdų komisarą pareiškė, kad į krantą iš IRO keleivių galės išlipti tik lietuviai.

Mūsų turtingieji kaimynai taip išgirdę taip ir liko išsižioję stovėti, o tikrai po valandėlės pradėjo triukšmingai dėstyti savo argumentus. Bet amerikietis kietai pasakė "ne" ir nuėjo. Vengrai, lenkai, rusai, latviai ėmė piktai į mus žvalgytis, o iš mūsų komisarą pareikalavo raštiškų įrodymų, kad esame lietuviai. Amerikiečių karinės valdžios Vokietijoje išmintingai paruošiuose mūsų pasuose niekur negalėjai rasti jokio savo tautybės įrodymo ir pradėjom verstis po pinigines. Kai kas turėjo dar vokiečių išduotą vidaus pasą "Kennkarte", kitas bandė įrodinėti laiškais ir visokiais popiergaliais. Bet komisarą modikėjo tikrai itališkai ir jokių žo-

dinių argumentų neėmė dėmesio. Ir mes netrukus sprukom iš laivo pilnomis įtarimo širdimis, kad uosto vadovybė turi būti lietuvis.

7. Mūsų laukia bakūzės samanotos

Ramusis vandenynas sutiko mus vėsiu vėju ir pasiūsiusiu nugara. Godžiai sekėme netolimas mūsų naujosios tėvynės pakrantes stengdamiesi atspėti kas slėpiasi už tų lėkščių, nežengiamais miškais apaugusių krantų. Tik kur ne kur medžių paukšnėse pasirodydavo viena antra žvėjo lūšnėlė ir vėl tanki, paslaptiną žaluma.

Rankiojant į lagaminus išsi-mėčiusius skudurus, mūsų sielas pamažu pradėjo užgulti netai išgirdę taip ir liko išsižioję zistui ramiai užmigti paskutinią jo linksmų atostogų naktį, nes rytoj, štai, pasibaigė juokai ir reikia stoti žiauriems mokytojams į akis laikyti egzaminų. Mums rytoj irgi baigiasi turistinės pramogos ir išdaigos ir turėsime stoti laikyti gyvenimo egzaminų. Svetimas ir nežinomas gyvenimas, gal jam nesame pasiruošę, gal kova su juo bus virš mūsų jėgų ir gal tose rungtyne nepasieksime ne tik finalo, bet ir pusfinalio.

Ir štai išaušo rytas ir jūreiviai mums rodo prieš akis žemės iškyšulį, o už jo — Buenaventura. Vardas, kuris užrašytas ant visų mūsų dėžių ir maišų, var-

das, kuris mums yra paslaptin-gas, kaip ir visa mūsų ateitis. Tolumoj pradėjo ryškėti apgyvendintos žemės lopas. Ir, juo artyn plaukėme, pro ooste stovinčių laivų kaminus ryškėjo vienas antras mūrinis pastatas, o už jo, į kalniuką, virtynės iš-krypusių, paramstyčių, kažkokių lapų stogais lūšnėlės. Apsiniaukusiame, smulkiais lašais krapnojančiame danguje tos pasiūrės rymojo dar lūdniau. Mes bailiai dairėmės vienas į kitą ir mums susikalbėti jau žodžiai nebuvo reikalingi. Atvažiuom, štai, čia jieškoti laimės, kurios nepalikom, kurios juk nerado šimtme-čiais tose pasiūrėse gyvenę juo-di, rudi, gelsvi ir balti, tačiau tokie pat kaip ir mes žmonės.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patari-mas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St. Telef.: Potomac 1-6899

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

DOUBLE VALUE SALE

A LIMITED NUMBER OF

GENERAL ELECTRIC CONSOLETYPE TELEVISION SETS

For the price of an Ordinary Table Model

DEALER NAME

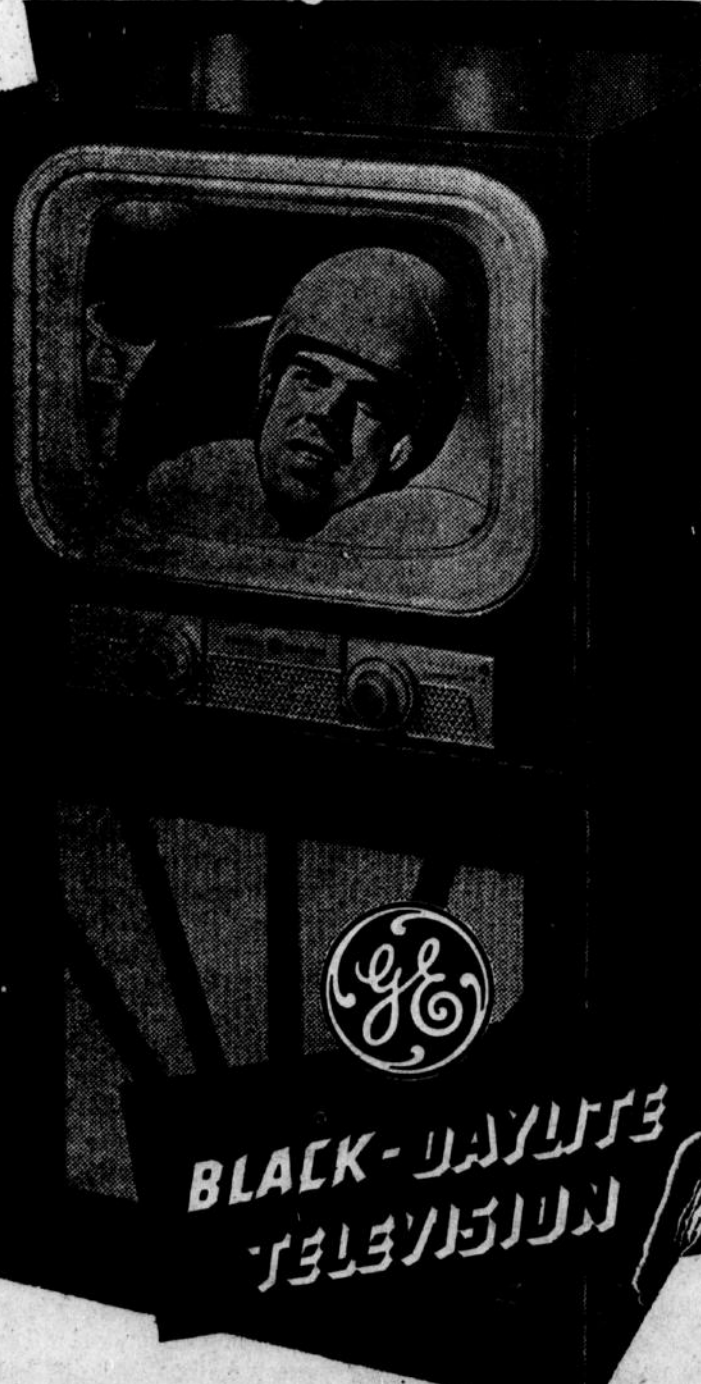
AS A LEADING G-E DEALER IN YOUR COMMUNITY WE ARE HAPPY TO MAKE IT POSSIBLE FOR YOU TO GIVE YOUR CUSTOMERS THE HISTORY-MAKING VALUE OF A CONSOLETYPE TV SET AT THE PRICE OF AN ORDINARY TABLE MODEL

GENERAL ELECTRIC SUPPLY CORPORATION

For a short time only we are slashing the price to only

\$249.95

Imagine! This powerful 17-inch G-E Black-Daylite TV Set in Genuine Mahogany Veneer (not metal or plastic), with custom-built matching base—at a history-making price. You can count on a stand-out picture wherever you live—in a crowded city—or in a far-away area. Only a few of these bargain sets at this price—if you want one, act now!

BLACK-DAYLITE TELEVISION

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Clevelande ir APYLINKĖSE

MINDAUGO KRIKŠTO

sukakties minėjimas įvyks 25 d. šia tvarka:

10 val. iškilmingos pamaldos šv. Jono katedroj (1007 Superior Ave.). Jas laikys ir pamokslą pasakys katedros rektorius msgr. R. Walsh. Giedos chorliūnio ansamblis, vadovaujamas muz. Alf. Mikulskio.

Tuoj po pamaldų minėjimas — akademija šv. Jono kolegijos salėje (Cathedral Sq.). Paskaitą skaitys istorikas Dr. Antanas Kučas, Scrantono universiteto profesorius. Meninę programą atliks dainininkai J. Kristolaitytė ir J. Kazėnas. Deklamuos aktorius J. Gatautis ir J. Stempužis.

Įėjimas nemokamas.

ŠI ŠEŠTADIENI

SLA 14 kuopos šeimyninis vakaras lietuvių salėje. Pradžią 7 val. vak.

SUTUOKTUVĖS

Ši šeštadienį, lapkričio 24 d., 9 val. 30 min. šv. Jurgio bažnyčioje įvyks Malvinos Rudaitytės ir Jono Švarco sutuoktuvės. Apeigų metu giedos Aldona Stempužienė.

MENO VAKARĄ

rengia Dainos choras, sekmadienį, lapkričio 25 d., Naujosios Parapijos salėje. Bus solo, duetai, deklamacijos ir kitos pramogos.

Didžiausią programos dalį išpildys šio choro dainininkės vadovaujamas Ch. Pasiui.

Po koncerto bufetas ir šokiai, griežiant Nemanio orkestrui. Pradžią 5:00 val. įėjimas 75 c. Pelnas N. Parapijos bažnyčios statybai.

VIEŠA PASKAITA

Liet. Teisinių Dr-jos Clevelando skyrius gruodžio 2 d., 11:30 val. lietuvių salėje rengia viešą paskaitą. Paskaitą skaitys adv. Julius Smetona, tema "Teisės mokymas ir praktika Amerikoje".

SLA 136 KUOPOS VAKARAS

bus advento išvakarėse, gruodžio 1 d., lietuvių salėje. Pradžią 7 val. vak. Programoje dalyvaus seniausias Clevelando lietuvių Dainos choras ir solistė N. Braziulienė, be to, bus deklamacijų ir kt. Bilietai po 75 c.

LIETUVISKŲ KNYGŲ

įsigyti galima "Dirvos" redakcijoje ir Spaudos Kioske, kuris atdaras šv. Jurgio parapijos salėje kiekvieną sekmadienį nuo 10 iki 1 valandos. Spaudos Kioske galima užsisakyti ir visus lietuviškus laikraščius bei žurnalus arba pratesti jų prenumeratą.

M. DROSUČIUI 60 METŲ

Clevelandiečiui senosios lietuvių kartos veikėjui M. Drosučui suejo 60 metų amžiaus. Girdėti, kad jo atkviešti tremtiniai ruošia pagerbimą.

TREMINIŲ DR-JOS SUSIRINKIMAS

įvyks gruodžio mėn. 9 d. 11:30 val. Lietuvių salėje. Bus svarstoma persiorganizavimas į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir kiti klausimai.

CLEVELANDAS DIEPHOLZUI

Diepholzo Vasario 16 d. gimnazijai remti komisija Clevelande gavo 25 dolerius iš Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus.

Komisija išsiuntė į Vokietiją vėl 200 dolerių minėtai gimnazijai aukų. Šiais metais jau išsiųsta 800 dolerių.

Komisija daro visas pastangas, kad iki Naujų Metų galėtų surinkti bent iki 1000 dolerių aukų.

Todėl artimiausiu laiku bus išsiuntinėta aukuotojams aukų knygtės už š. m. paskutinį ketvirtį. Gavę knygtes malonėkite su auka grąžinti komisijai iki gruodžio mėn. pabaigos.

VOKIETIJOJE LIETUVIAMS LIGONIMS

Kalėdų proga A. Muliolienė ir J. Stuogienė sudėjo bei išpažįstamų parinko ir išsiuntė pinigų bei maisto siuntinių. Tris siuntinius paaugojo Vladislava Šukienė, po vieną — Em. Praplauskienė, Vincenta Johansonienė ir Blanche Pepper. Pinigais aukojo: A. Muliolienė \$10.—, Juozas Dumbasas \$8.—, P. Muliolis, J. O'Bell, S. J. Samas, Della Jakubauskienė — po \$5.— ir dar 10 asm. suaukojo \$15.—.

PIGIAI PARDUODAMAS

pečius ir virtuvinius stalus. Kreiptis po 5.00 val. p. p. Telefonu UT 1-2491

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba kanda tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Fotografas — meisteris

(pabaltietis)

turėjęs studijas Rygoje ir Berlyne specialiai kino žvaigždėms ir portretams

DABAR CLEVELANDE

9400 Euclid Avenue
Telefonas — TY 1-5456

Atidara kasdien nuo 12 iki 8 val. vak.

Angėčiausia kokybė — geriausias patarnavimas visiems naujiesiems amerikiečiams

KAUNAS - KASSELIS - CLEVELANDAS

Ši sekmadienį, Clevelando lietuvių salėje rengiamas aktorius ir operetės dainininko Petro Maželio beneficinis vakaras — koncertas.

Petras Maželis yra dar jaunas, Lietuvoje pagarsėti nespėjęs menininkas. Mokėsis dainavimo Kauno konservatorijoje (jo mokytojai buvo E. Vittingas, P. Oleka, A. Kutkus), lankė dramos studiją, mokėsis ir baleto (klasikinio — mokytoja Olekienė, moderniojo — Nasvitytė), scenoje jis pasirodė Kaune, 1941 metais, pradėjęs savarankiai veikti operetė. Kaune iki 1944 metų jis spėjo pasirodyti solisto rolėse šiose operetėse: Linksmoji našlė, Grovas Luksemburgas, Lengvoji kavalerija, Širdis ir rankos.

Įvykiai sceninę karjerą nutraukė. 1944 m. rugpjūčio 20 d. P. Maželis Kretingoje vokiečių buvo sugautas, ir draugė su daugeliu kitų išgabentas į Vokietiją prie darbų. Karui pasibaigus, P. Maželis atsidūrė tarp kitų tremtinių stovykloje ties Kasselio miestu. Čia jis drauge su A. Liepinu ir kitais, suorganizavo "Laisvės Teatrą", kuriuo Kasselio stovykla ne tik sau džiaugėsi, bet ir didžiavosi "paskolindama" jį daugeliui kitų stovyklų. Jis turėjo progos pasirodyti net Kasselio miesto dideliame teatre. Jo dalyviai šokėjai dalyvaudavo Kasselio operos spektakliuose. P. Maželis čia buvo ir organizatorius, ir aktorius, teko jam čia ir režisuoti, ir dekoraciją gaminti, dainuoti, vaidinti, šokti... Kartu mokėsi ir dainavimo pas prof. A. Berger bei prof. A. von Stoch.

Prasidėjus emigracijai, šis darbas vėl turėjo nutrūkti. 1949 metais P. Maželis, jau čia lietuvių šeimose, atsidūrė Clevelande, kur šalia dalyvaudavo Čiurlionio ansamblyje, kur eina ir režisoriaus pareigas, suorganizavo (ALT Sąjungos globoje) jaunimo teatrą "Rūtą", kurio pirmas gražus pasirodymas įvyko 1950 metų gegužės 7 d., — B. Voveraitės "Žirgonės ir Gailės" pastatymu. Šiuo metu P. Maželis rengia naują "Rutos" teatro premjerą — M. Venclausko pasaką "Burtininko pinklės". Ši premjera numatoma 1952 m. sausio 27 d. Be to, šiuo metu P. Maželis režisuoja Grušo "Tėvą".

nizavo (ALT Sąjungos globoje) jaunimo teatrą "Rūtą", kurio pirmas gražus pasirodymas įvyko 1950 metų gegužės 7 d., — B. Voveraitės "Žirgonės ir Gailės" pastatymu. Šiuo metu P. Maželis rengia naują "Rutos" teatro premjerą — M. Venclausko pasaką "Burtininko pinklės". Ši premjera numatoma 1952

m. sausio 27 d. Be to, šiuo metu P. Maželis režisuoja Grušo "Tėvą".

Šio sekmadienio koncerte drauge su P. Maželiu dalyvauja ir Kauno operetės solistė S. Kudokienė, kurios partnerių P. Maželiui, pradedant savo sceninę karjerą, teko būti visoje eilėje. Kauno operetės vaidinimų.

PADEKA

Visiems draugams ir pažįstamiems už atsilankymą į vestuves ir suteiktas ta progą dovanas, nuoširdžiai dėkojame.

Dana ir Vytautas Domaševičiai,
7809 Myron Avenue,
Cleveland, Ohio

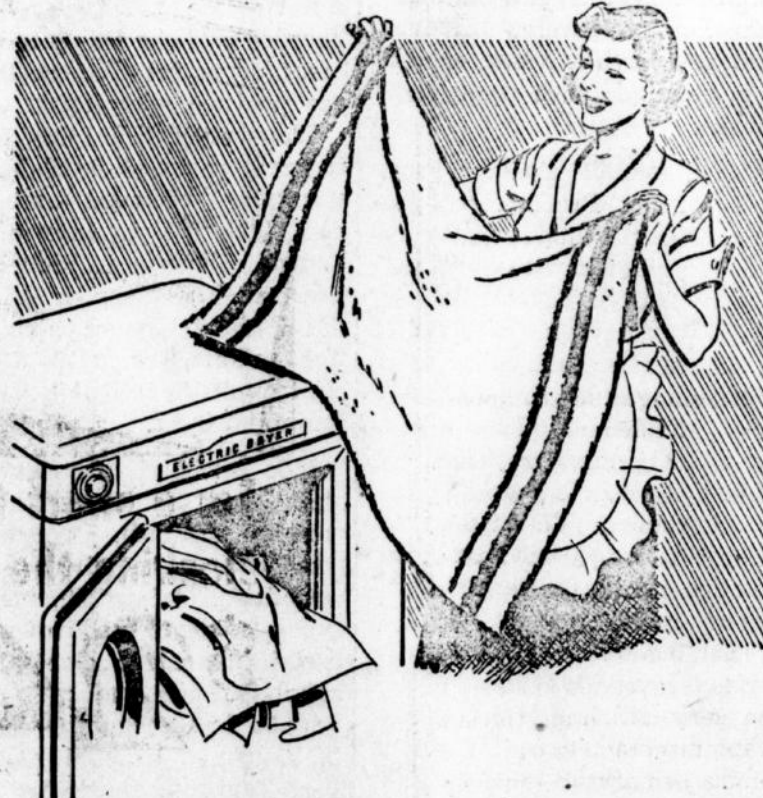
ISNUOMOJAMAS KAMBARYS

gerai ir sąžiningai šeimai, gali būti ir vaikas. Kreiptis šiuo adresu:
Mrs. K. Dogim, 1600 E. 26 St.

ISNUOMOJAMA KRAUTUVĖ

su trimis kambariais. Duodama šiluma ir karštas vanduo. Kreiptis telefonu: VU 3-4630.

ELEKTROS DŽIOVINTUVAS išsprendžia žiemos skalbimo problemas

Džiovinkite skalbinius moderniu elektriniu būdu ir užmirškite apie orą!

Cia nereikia laukti saulėtos dienos, nereikia kabinėti ir nuiminti skalbinius, nereikia užimti vietą bute virvėmis su iškabintais skalbiniais.

Jūs dedat skalbinius į elektrinį džiovintuvą, nustatote ratuką ir jūsų darbas atliktas... per minutes, ne per valandas!

Turėkite gerai išdžiovinčius skalbinius per žiemą. Taupykit laiką, darbą ir pinigus. Įsitaisykit elektrinį džiovintuvą dabar.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION
"TEN O'CLOCK TUNES" MEGAMIAUSI KURINIAI
Pardodama penktas dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio
Rytais 10-tą — WICA ir WGAR Vakara 10-tą — WHK

ISNUOMOJAMAS

butas su baldais ir visu apstatymu. Viena marba dviems žmonėms.

1375 E. 82nd St. (48)

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų

PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

Why Pay More?

CLEVELAND TRUST PERSONAL LOANS ARE LOW-COST EASY TO ARRANGE

JŲ PERKAT RUPESČIŲ NEKELIANTĮ ŠILDYMĄ

SU MONCRIEF

SILDYMO IR ORO VĖSINIMO SISTEMA
GASAS ★ ALIEJUS ★ ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

KALEDŲS

Daug žmonių laukia linksnių Kalėdų. Bet ne visi jausis linksmi. Tik būdami sveiki, turėdami savo pastogę ir sutapų sulaukę Kalėdų, galės jaustis laimingi ir būti linksmi.

Kalėdos — yra paraginimas taupyti. Taupydamas visada jausis laimingas.

Lengvai prieinama taupymo vieta — LIETUVIŲ BANKAS.

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg., Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-Insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTab 1-4515
W.M. DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBBS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licenzijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1768

DIRVA

THE FIELD

Reunakijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4496.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balys GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

LAPKRIČIO 23-ioji

1918 m. lapkričio 23-ją dieną Vilniuje buvo pasirašytas ir išleistas Krašto Apsaugos Ministerijos pirmasis Lietuvos Kariuomenės įsakymas. Tuo pradžioje oficialus kariuomenės kūrimas ir plėtimas.

Ką Lietuvos kariuomenė reiškė Nepriklausomybės kovose, mums visiems gerai žinoma. Tose kovose netekome apie 4000 vyrų, iš jų apie 2000 užmuštų, kiti sužeisti mirė arba liko gyventi invalidais. Nepriklausomybės kovos pareikalavo mūsų tarpo geriausių krašto sūnų. Mes niekad nepamiršime tų didvyrių, kaip Juozapavičius, Lukšys, Eimutis ir kiti. Jų pavyzdys, paliko mūsų tautai aukštesnį raidės įrašą į istoriją.

Dar daug kovos dalyvių, tų pirmųjų savanorių, ir šiandien gyvena mūsų tarpe. Jie, netekę sveikatos, kaip buvę kovų lauke sužeisti — liko amžini invalidai. Jie turėjo laimės išlikti gyvi, tačiau jų gyvenimas sunkus ir nepavydėtinas.

Jų yra likę Vokietijoje, jų yra ir J. A. Valstybės. Kai kurie nešioja kune dar iki šio laiko šovinių skeveldrų ir žaizdos dažnai atsikartojamos — atsiveria. Atrodo nesunku suprasti tokių žmonių gyvenimą, o ypač tremties metu.

Invalidų reikalu mažai tesirū-

piname. Bent šios šventės proga ties tuo reikalu stabtelkime ir atkreipkime dėmesį į tuos nelaiminguosius. Dažnai spaudoje randame raginimų. Daugiausiai susirūpinęs gerb. generolas N. nuosirdus, tėviškas invalidų reikius — Nagevičius. Jis tikrai kalu. Kaip Lietuvoje taip ir tremtyje nenustoją rūpintis, tačiau mes jo balsą ligi šiol mažai teisirdome. Todėl bent atskirų švenčių proga, o ypač kariuomenės sukaktį minint šiuo reikalu susirūpinkime.

Mes, kariai, turime Kar. Ramovę. Pirmas žingsnis mums įsipareigoti parinkti aukų invalidams. Visuomenė įturi ir dosni — neabejoju, kad parems. Clevelando Kar. Ramovės skyrius šia proga ėmėsi iniciatyvos ir aukų vaikų invalidams baigia. Turiu su džiaugsmu pažymėti,

kad darbas vyksta labai gerai. Visuomenė noriai remia, tik prašo konkrečių žinių kur ir kiek invalidų yra. Padaryti žygių ir visuomenę bus informuota. Surinktos aukos invalidams bus įteiktos 23-čios lapkričio proga.

Tai vienas mūsų vajus Clevelande. Bet mes Kar. Ramovės skyrius turime visur, mūsų pavyzdžiu turėtų pasekti ir kiti. (Turime žinių, kad jau daugelyje vietų panašiai daroma. Red.). Minėdami lapkričio 23-ją, bukdėme — kantriai su įsitikinimu laukdami momento grįžti savon Tėvynėn. Plėskime Kar. Ramovės veiklą, rūpinkimės karo invalidais, neduokime užgesti Kario dvasiai, nes išauš rytojus su naujais uždaviniais ir pareigomis, kurioms turime būti pasirengę.

Ats. mjr. A. Jonaitis.

Taut. Korp. šventė Chicagoj

Lietuvių Tautinių Korporacijų sambūris Chicagoje, lapkričio 11 d. Evergreen Golfo Klubu patalpose minėjo Korp! Neo-Lithuania 29-rių ir paties sambūrio dvejų metų sukaktį.

Šventėje dalyvavo per 120 akademikų ir jų svečių, jų tar-

pe Lietuvos Konsulas Chicagoje Dr. P. Daužvardis, prof. D. Krivickas ir Dr. St. Biežis su ponio- mas, Antanas Olis, Korp! Neo-Lithuania mecenatas inž. Urbonas ir draugiškų korporacijų bei organizacijų atstovai.

Sambūrio pirmininkas inž. J. Jonas Jukūnas savo kalboje peržvelgė tautinės lietuvių studentijos organizavimosi pradininkes Korp! Neo-Lithuania ir visos tautinių korporacijų šeimos augimą Kauno, Klaipėdos, Dėnuvos, Vilniaus universitetuose bei aukštuose mokyklose ir vėliau tremtyje.

Lietuvos konsulas Chicagoje Dr. P. Daužvardis, pabrėžė kiekvieno lietuvių pareigą Lietuvos tautinės būvimą visur skelbti ir ją palaikyti savo pozityviais darbais.

Toliau sambūrį sveikino Prof. D. Krivickas Profesorius S-gos vardu ir kaip Vilniaus Universiteto Proroktorius Studentų reikalams, Dr. S. Biežis savo ir S.L.A. vardu, Vilkas — studentų skautų, Dr. Budrys — Fratėrnitas Lituanica, Dr. J. Valaitis — Šviesos sambūrio, Mašiotas — Atgimimo sąjūdžio, P. Linkus — A.L.T. S-gos Chicago skyriaus ir Vl. Vijeikis — Laisvės kovotojų bei Dirvos redakcijos vardu. Gauta eilė sveikinimų raštu ir telegramomis: A. Olis, kuris tik vėliau asmeniškai galėjo atvykti, New Yorko sambūris, B. Gaidžiūnas, Clevelando neo-lithuanai, J. Valys iš Australijos, Pr. Sutkus iš USA Armijos ir kt.

Savo šventės proga sambūris priėmė sveikinimus Korp. Neo-Lithuania Garbės Nariui Ministeriui B. K. Balučiui, Diplomati-jos šefui Ministeriui St. Lozoraiciui, Ministeriui Pov. Žadeikiui, VLIK-o pirmininkui Prel. M. Krupavičiui ir A.L.T. S-gos pirmininkui Dr. Colney.

Meninę dalį atliko buv. Korp! Filia Lietuvos pirmininkė operos solistė Sofija Adomaitienė. Ji padainavo keletą operų arijų ir lietuviškų dainų. Akompanavo Prof. Vl. Jakubėnas.

Toliau sekė bendra vakariene ir pobūvis.

P. Trehys

ALT suvažiavimas „VETO“ ženkle

Didelių naujenybių pereitos savaitės pabaigoje įvykusiame Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime neįvyko. Posėdžiai buvo, galima sakyti, grynai rutiniški: atidarymas, pavidimas Vykd. Komitetui eiti ir suvažiavimo prezidiumo pareigas, sveikinimai, pranešimai, pranešimai, rezoliucijos, organizacijų pareiškimai, kokį savo delegacijų sąstatą palieka Taryboje bei jos vadovybėje — ir viskas.

Didelis laimėjimas

Iš sekretoriaus pranešimo labiausiai pažymėtinas dalykas (jau anksčiau spaudoje praneštas), tai teigiami vaisiai iš žygių prieš tarptautinio nusikaltimų kodekso projektą, kuris tapo išimtas iš Jungtinių Tautų posėdžių dienotvarkės. Tame projekte tarp kita ko numatyta drausti "kurstyti ir remti revoliucinius sąjūdžius kitose valstybėse".

Aišku, bolševikai tuo pasinaudotų. Galėtų būti pripažinta neleistina ne tik veikla tokių organizacijų, kaip Laisvosios Europos Komitetas, bet, turbūt, net ir Voice of America turėtų užsidaryti, nes greičiausiai tatau būtų išaiškinta, kaip "revoliucijos kurtymas komunistų valdomuose kraštuose". Komunistai, žinoma, savo propagandą ir revoliucinę veiklą tęstų, nes Maskva sakyti iš savo pusės to visai nekurstanti ir neremianti...

Taryba pirmutinę pradėjo žygius prieš tą klatingai suredangiusią kodeksą. Paskui prisidėjo prie to ir lenkai. Kova, bent tuo tarpu, gražiai laimėta ir Tarybai, kaip sakoma, už tai pripažintas kreditas iš daugelio įstatų bei iš didžiosios spaudos.

Pajamų — išlaidų statistika

Išdininko pranešimas ir šįmet visų pirma buvo patiekta tik statistika pagal mėnesius, statistika pagal valstybes, išlaidų statistika irgi pagal mėnesius (kurį mėnesį kiek). Tik ši statistika Tarybos nariams išdalinta į rankas. Žinoma, tai visai nereikalingas popierio eikvojimas.

Klausimas, išdininkas žodžiu šį kartą paskelbė ir išlaidų paskirstymą rūšimis, nurodydamas, kiek išleista Informacijos Centro išlaikymui, kiek Vliko paramai, kiek Tarybos sekretariatui, kiek telefonui, paštui, raštinės reikmenims, kelionėms, akcijai įvairiais reikalais, reprezentacijai ir t.t.

Išdo globėjai nepadarė pastabų, kad tos išlaidos kurioje nors vietoje būtų buvusios netikslingos, ar be būtinio reikalo perdidelės. Tačiau, žinoma, Tarybos nariams nebuvo progos įsitikinti, ar išdo globėjai šiuo atžvilgiu išlaidas svarstė, ar ne. Atrodo, kad vargu jie gilinosis į tą klausimą, kadangi pasisakė, jog Tarybos apyskaita jiems pasisekė patikrinti per maždaug 4 valandas. O kadangi jie, kaip iš pranešimo buvo matyti, tikrai rūpestingai apyskaitą tikrino aritmetikos ir parašų savo vietose buvimo atžvilgiais, tai suprantama, kad jie negalėjo įsigilinti į apyskaitos esmę. Tą palidijau būdinga smulkmena, būtent klausimas —

Kas apmokėjo Šimučio — Grigaičio telegramą?

Nežinia, ar išdo globėjai domėjosi tuo klausimu ar ne, bet jie savo pranešime apie tai nieko nepažymėjo. To, tarp kitų dalykų, buvo paklausta posėdyje.

Pirmininkas šimutis atsakė, kad jam pačiam nuostabu, kaip išdininko M. Vaidylos ranka nesudrebėjo pasirašant tą čekį, tačiau esąs faktas, kad toji telegrama apmokėta iš Tarybos išdo ir, esą, jeigu Tarybos nariai manytų, kad tai netvarko, tai jis su P. Grigaičiu esą pasirenge tuos 8 dolerius su centais tuojau atmokėti...

Per posėdžio dalyvių ir svečių veidus nuslinko šypsena ir niekas nesiūlė reikalauti iš jų tų aštuonių dolerių, tik pasigirdo pusbalis pastabas: "aišku, to užtenka..."

Iš tikrųjų čia ne taip jau nuostabu, kaip nesudrebėjo M. Vaidylos ranka pasirašant tą čekį, bet nuostabu, kaip nesudrebėjo "Draugo" ir "Naujienu" skiltys, kuriose pakartojant buvo tvirtinama, kad Šimučio — Grigaičio telegrama Vliko pirmininkui M. Krupavičiui buvo jų prifatituota. Kad "gėdos nereturintieji melagaliai ir intrigantai" gali prasimanyti tokius dalykus, jog šimutis su Grigaičiu čia Tarybos vardą panaudojo ir t.t., ir t.t.

"Veto" katalikų srovės vardu

Šis savotiškas Tarybos posėdžių momentas pabaigoje susilaukė dar būdingesnio papildymo.

Po vadovybės pranešimų ir atsakymų į paklausimus, diskusijos dėl tų pranešimų buvo atidėtos kitai dienai, nes buvo jau vėlu. Kitą dieną pirmininkas tuojau pradėjo dienotvarkę varyti toliau, apie diskusijas nebeužsimindamas. (Apie tuose pranešimuose minėtus klausimus pakalbėsime kitą kartą).

Pagaliam, visiems pranešimams ir kitiems intarpams pasibaigus (čia buvo suvažiavimui perstatyta net iš Californijos atvykęs Los Angeles lietuvių veikėja Ona Račkienė, buv. Vliko ir Vykd. Tarybos narys J. Makauskis, naujas Metropolitan solistas — pirmas iš lietuvių dainininkų į tas meno augštas patekęs Algirdas Brazys ir kt.), kviečiama rezoliucijų komisija, kuri tačiau dar nepasiruošusi.

Iškeliamas klausimas — kurgi diskusijos, įvertinamos pareitų metų veikimui, kur ateinančių metų darbu planas, sąmata, kur Tarybos narių pasiūlymai, pagėdavimai? Juk visa tai turėtų būti medžiaga rezoliucijų komisijai. Be viso to — rezoliucijų komisija neturi kuo pasiremti. Kaip ji gali atspėti suvažiavimo valią?

Ne, sako pirmininkas, kas turi kokių sumanymų, pasiūlymų — neškit rezoliucijų komisijai. Posėdyje kalbėti tuo reikalu balsas neduodamas...

Po kiek laiko V. Rastenis praneša, kad rezoliucijų komisija grąžino jam jo patiektus pasiūlymus, nes, nežinodama plenumo nusistatymo, negalinti to pasiūlyti rezoliucijos forma... Tada jis gauna balsą ir, kalbėdamas Tautinės Sąjungos delegacijos Taryboje vardu, pareiškia:

— Vliko atstovas prof. J. Kaminskas pirmame posėdyje pagėdavo, kad Taryba ne tik tiktai finansiška, bet ir savo patarimais remtų Vliko darbą. Patarimus, kai visa Taryba neposėdžiauja, Vlikui jau yra bandę net telegrafu duoti kai kurie paskiri asmenys iš Tarybos viršūnių. Dabar, kai visi esam susirinkę, būtų tinkama proga pareikšti: tikrai autentiškus visos Tarybos patarimus svarbiais klausimais, kurie visuomenėje plačiai diskutuojami, ypač dėlto pagarsėjusio susitarimo.

Atrodo neginėytina, kad sklandesnis Vliko ir diplomatų bendradarbiavimas yra tikrai reikalingas. Kaip diplomatai savo

tarpe tvarkosi, kas tarp jų yra šefas, viršininkas ar pirmininkas, Tarybai nėra svarbu. Jau pasiektasis susitarimas yra bent šioji tokia pažanga bendradarbiavimo patobulinime. Antras dalykas, kuris, atrodo, lietuvių visuomenės būtų sutiktas su pasitenkinimu, tai Mažosios Lietuvos Tarybos atstovo į Vliką įtraukimas. Todėl siūloma priimti tokią rezoliuciją:

"Amerikos Lietuvių Taryba pagėdauja, kad Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, vardan laisvojo pasaulio daly esamų lietuvių tautos jėgų didesnės konsolidacijos, priimtų dėmesin šiuos patarimus:

1. patvirtinti ir vykdyti Vliko delegacijos ir Lietuvos diplomatų susitarimą dėl sklandesnio bendradarbiavimo ir siekti to susitarimo tolimesnio išplėtimo;
2. teigiamai išspsėti Mažosios Lietuvos Tarybos atstovo į Vliką įtraukimo klausimą.

Be to, Tarybos nariams yra patiekta Mažosios Lietuvos Tarybos atstovo memorandumas, iš kurio matyti, kad Mažosios Lietuvos Taryba turi neužstarnautų sunkumų jos veiklos finansavimo srityje. Tuo remiantis siūloma tokią rezoliuciją:

"Amerikos Lietuvių Taryba pveda Vykd. Komitetui Mažosios Lietuvos Tarybos veiklai skiriamą paramą tiekti tiesiog tos Tarybos dispozicijon".

Tarybos pirmininkas į tai pareiškė, kad finansinė parama tėra tiekama per Vliką ir niekam be Vliko sutikimo ji negali būti perduodama. To susitarimo Taryba negalinti keisti. O dėl pirmojo rezoliucijos paminėtų dalykų, tai Katalikų Federacija tuos klausimus svarsčiusi, nusistatčiusi visai priešingai, negu toje rezoliucijoje siūloma, ši grupė nuo to savo nusistatymo nesitrauks nei žingsnio, todėl ši rezoliucija neturi jokių perspektyvų būti Taryboje vieningai priimta, tai ir diskusijos dėl jos neturėtų prasidėti...

Tuo (o gal ir kitu?) klausimu dar bandžiusi išsistarti A. Devenienė balso negavę ir buvo pereita prie kitų rezoliucijų — sveikinimų priėmimo...

Tai buvo faktiškai antras "veto" iš tų pačių lūpų. Tiesa, pirmu atveju, dėl bendruomenės tai buvo lyg ir "preventyvinis veto". Ten L. šimutis pranešė Katalikų Federacijos teigiamą nusistatymą, nurodydamas, kad jei bus kitokių nusistatymų, tai Taryba negalės bepriimti nutarimo ir tuo atveju nebūtų prasmes diskutuoti. Bet anuo klausimu iš esmės visi buvo vieno nusistatymo, tad nutarimas galėjo būti priimtas. Šiuo atveju, pareiškus Katalikų Federacijos kitokią nusistatymą, negu pasiūlyta rezoliucija, Taryba liko nepasisakiusi, nepasidariusi liko ir kitos Taryboje atstovaujamos grupės.

Restoranas Tautos Namuose...

(Mūsų korespondento pranešimas iš Detroito)

Restoranas Tautos Namuose ir idealistų kova su besibrauniančiomis į Lietuvos viešąjį gyvenimą negerovėmis buvo vykusiai pavaizduota Detroito lapkričio 11 d. ALKOS kolektyvo suvažiavime naujame V. Alanto viešajame "Ragučio Saltinėlis". Autoriaus puikiai išvystyta intri-gumas patekęs Algirdas Brazys ir kt.), kviečiama rezoliucijų komisija, kuri tačiau dar nepasiruošusi.

Iškeliamas klausimas — kurgi diskusijos, įvertinamos pareitų metų veikimui, kur ateinančių metų darbu planas, sąmata, kur Tarybos narių pasiūlymai, pagėdavimai? Juk visa tai turėtų būti medžiaga rezoliucijų komisijai. Be viso to — rezoliucijų komisija neturi kuo pasiremti. Kaip ji gali atspėti suvažiavimo valią?

Ne, sako pirmininkas, kas turi kokių sumanymų, pasiūlymų — neškit rezoliucijų komisijai. Posėdyje kalbėti tuo reikalu balsas neduodamas...

Po kiek laiko V. Rastenis praneša, kad rezoliucijų komisija grąžino jam jo patiektus pasiūlymus, nes, nežinodama plenumo nusistatymo, negalinti to pasiūlyti rezoliucijos forma... Tada jis gauna balsą ir, kalbėdamas Tautinės Sąjungos delegacijos Taryboje vardu, pareiškia:

— Vliko atstovas prof. J. Kaminskas pirmame posėdyje pagėdavo, kad Taryba ne tik tiktai finansiška, bet ir savo patarimais remtų Vliko darbą. Patarimus, kai visa Taryba neposėdžiauja, Vlikui jau yra bandę net telegrafu duoti kai kurie paskiri asmenys iš Tarybos viršūnių. Dabar, kai visi esam susirinkę, būtų tinkama proga pareikšti: tikrai autentiškus visos Tarybos patarimus svarbiais klausimais, kurie visuomenėje plačiai diskutuojami, ypač dėlto pagarsėjusio susitarimo.

Jūs, kurie čia atvykę, savo darbu, žiniomis ir pastangomis kraupate turtus Amerikai, atsiminkite, kad ne jūs, bet Amerika turi būti jums už tai dėkinga. Stenkimės, kad kodau-giau iš mūsų liktų geras lietuviškas ir kad grįžę tėvynėn su-tvirtintumėm prarėtusius mūsų gretas — ragino prof. K. Pakštis.

TUŠČIAS PASTANGAS

P. Vaičiūno komedija, pamatysime šį šeštadienį buv. lietuvių salėj Balfo rengiamame vakare. Vakaro pradžia 6 val. Po vaidinimo šokiai.

Lapkričio 22 dieną lietuvių karių sąjunga "Ramovė" ruošia kariuomenės šventės minėjimą. 10 val. pamaldos šv. Antano bažnyčioje. 11 val. minėjimas buv. lietuvių salės patalpose. Minėjimo metu kalbės gen. J. Černius ir kap. Ruseckas. Minėjimo metu bus rinkliava laisvės kovų invalidams.

Kaimyninio Windsoro lietuvių bendruomenė kariuomenės šventės minėjimą rengia lapkričio 22 d. Ta proga bus vaidinimas — "V. Kudrka".

ALB radio valandėlės metu netolimoje ateityje numatoma pakviesti senatorių Ferguson'ą pasidalinti savo mintimis su lietuviškos radijo valandėlės klausytojais. Šiame reikale tarpininkauja teis. Uvickas. Z. V. R.

NE V. MISIULIS, O V. KUKUCIONIS

"Dirvos" 45 nr. korespondentas iš Detroito pažymėjo mane (dr. V. Misiulis) šeštadienines Lietuvių Mokyklos Komiteto pirmininku. Turiu pastebėti, kad aš ne tik nesu komiteto pirmininku, bet nei to komiteto nariu. Tėvų Komiteto pirmininku yra p. Vladas Kukučionis. Dr. Vincas Misiulis

Mirus

PETRUI KLEINAIČIUI,

jo šeimai ir artimiesiems liūdesio valandoje nuosirdžiai užuojautą reiškia

Collinsvillės lietuvių choras